

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Bakalářská práce

2024

Robert Steinwald

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

**Teorie a výzkum dezinformací v současných mediálních
studiích**

Bakalářská práce

Autor práce: Robert Steinwald

Studijní program: Komunikační studia

Vedoucí práce: Mgr. Jan Miessler

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 24. 7. 2024

Robert Steinwald

Bibliografický záznam

STEINWALD, Robert. Teorie a výzkum dezinformací v současných mediálních studiích. Praha, 2023. 30 s. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut Komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra Mediálních studií. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Jan Miessler.

Rozsah práce: 100 921 Znaků

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá pojetím pravdy, přičemž se zaměřuje na kontrast mezi absolutní a relativní pravdou. Toto téma je obzvláště významné v současné době, kdy dezinformace a informační války hrají klíčovou roli ve veřejném diskurzu. Práce využívá jako hlavní materiály knihy Jiřího Táborského "V síti dezinformací," Karla Řehky "Informační válka" a Viktora Farkase "Válka médií." Cílem je analyzovat různé pohledy na pravdu v kontextu informačních konfliktů a mediálních manipulací, a tím přispět k hlubšímu pochopení těchto fenoménů.

Abstract

This bachelor's thesis deals with the concept of truth, playing on the contrast between absolute and relative truth. This topic is significant at a time when disinformation and information wars play a key role in public debate. The work uses Jiří Táborský's books "In the network of misinformation", Karel Řehka's "Information war" and Viktor Farkas' "Media war" as main materials. The goal is to analyze different views of the truth in the context of information conflicts and media manipulations, thereby contributing to a deeper understanding of these phenomena.

Klíčová slova

Dezinformace, Absolutní pravda, Relativní pravda

Keywords

Disinformation, The Absolute truth. Relative truth

Title/název práce

Theory and research of disinformation in contemporary media studies

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval mému vedoucímu práce Mgr. Janu Miesslerovi.

Obsah

I. Úvod.....	2
II. Teoretická část.....	3
1. Cíl práce	3
2. Obecné definice pojmů.....	4
3. Definice pravdy	6
III. Použitá metodologie	10
IV. Empirická část.....	14
1. Diskurzivní analýza knihy Viktora Farkase	14
2. Diskurzivní analýza knihy Jiřího Tábořského	29
3. Diskurzivní analýza knihy Karla Řehky.....	42
4. Výsledky výzkumu.....	57
V. Závěr.....	61
Summary	62
Použitá literatura.....	63
Výzkumný vzorek	63
Internetové zdroje.....	64

I. Úvod

Tématem mé bakalářské práce jsou různá pojetí koncepce pravdy ve vybrané literatuře o dezinformacích.

Dezinformace jsou významným tématem, na něž je v současné době kladena značná pozornost nejen v akademických kruzích, ale i ve veřejné sféře. Navzdory významu tohoto tématu se setkáváme s tím, že sám pojem „dezinformace“ není zcela ustálený a jeho význam se může lišit dle jednotlivých autorů či přístupů. V souvislosti s tím se také může lišit jejich pojetí pravdy.

Neliší se však pouze význam ve smyslu formulace definice, ale i vlastnosti a vnitřní struktura a vztah k souvisejícím pojmům, jako je pojem pravda. A právě zmapování rozličných pojetí pravdy, bude výzkumným cílem této bakalářské práce. Materiálem přitom budou vybrané relevantní publikace k tématu od tří různých autorů.

V první části své bakalářské práce se budu podrobně věnovat obecné definici pojmů, platformám šíření dezinformací a definicím pravdy. Pro tyto účely je potřeba krátce vysvětlit základní pojmy, které se v bakalářské práci budou používat.

V druhé části, tedy praktické části se zaměřím na kvalitativní výzkum, vysvětlím zde výzkumnou metodu komparativní analýzy diskurzu a dále se budu pak budu analyzovat knihy Viktora Farkase, Jiřího Táborského a Karla Řehky.

II. Teoretická část

1. Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je nabídnout porovnání několika vybraných knih z pohledu hledání pojetí pravdy. Postmoderní pravda je koncept, který zpochybňuje tradiční představy o objektivitě, absolutní pravdě a univerzálních hodnotách. Postmoderní filozofové tvrdí, že pravda je konstruována společenskými, kulturními a historickými faktory.

Vedle postmoderního pojetí pravdy je třeba doplnit kontrast s pozitivistickým pojetím pravdy. Pozitivismus, chápe pravdu jako objektivní a empiricky ověřitelnou. Klíčové aspekty pozitivistického pojetí pravdy zahrnují především objektivitu. Kdy pravda je nezávislá na subjektivních názorech a interpretacích. Je to něco, co může být zjištěno a ověřeno nezávisle na osobních předsudcích nebo kulturních kontextech.

Vzhledem k tomu, že postmoderní pojetí pravdy je ze všech různých pojetí pravd "nejnebezpečnější" v tom smyslu, že pravda může být cokoliv, rád bych zúžil téma na problém, zda autoři vybraných knih proti tomuto postmodernímu pojetí pravdy bojují, nebo ho naopak akceptují.

Dnes je v médiích velmi často používán termín „éra postpravdy“. Tento termín je často používán k popisu současného stavu společenského a politického diskurzu, kde jsou objektivní fakta a pravda často méně důležité než emocionální apel a osobní víry.

Tento fenomén byl široce diskutován v kontextu událostí jako je brexit a volby Donalda Trumpa v roce 2016, kde byla pravda a fakta často zpochybňována nebo zkršlována. Důležité je si uvědomit, že v éře postpravdy je klíčové podporovat kritické myšlení, zdrojovou kritiku a schopnost rozlišovat mezi faktickými informacemi a manipulativními narativy. To je klíčové pro zachování informované demokratické společnosti.

2. Obecné definice pojmů

V této kapitole předběžně vysvětlím několik zásadních termínů, které jsou důležité pro téma této bakalářské práce: dezinformace, fake news, hoax.

Dezinformace. „Obecně jakákoliv zkreslená, falešná informace, používaná s cílem ovlivnit jednotlivce i určitou skupinu lidí určitým žádoucím způsobem. Většinou jde především o vzbuzení dobrého či špatného dojmu o nějaké osobě, události, díle, jednání apod. v zájmu polit., ideol. i ryze soukromém. D. je často zaměřena k ovlivnění veřejného mínění.“¹

„Pojem „dezinformace“ znamená šíření záměrně nepravdivých informací, obzvláště pak státními aktéry nebo jejich odnožemi vůči cizímu státu nebo vůči médiím, s cílem ovlivnit rozhodování nebo názory těch, kteří je přijímají.“²

Dezinformace v jiném pojetí. „Cílené šíření nepravdivé nebo zavádějící informace, podání nepravdivé informace, zatajení informace nebo utajení její podstatné části, poskytnutí informace vytržené z kontextu nebo spojení pravdivé a nepravdivé informace. Cílem dezinformace je klamat publikum a vyvolávat v něm přesvědčení sloužící prospěchu dezinformátora. Je využívána ve vojenské strategii, politice nebo v neetické reklamě. Morální oprávněnost dezinformace je diskutována tehdy, jestliže je součástí snah jinak morálních, například v boji proti totalitnímu režimu. Jako příklad cílené státní dezinformace lze uvést tvrzení o neškodnosti poruchy v jaderné elektrárně v Černobylu v roce 1986.“³

Fake news. „Fake news (doslovně „falešné zprávy“) jsou úmyslně šířící dezinformace či hoaxy za účelem ovlivnit a zmanipulovat příjemce. Doménou fake news v současné době bývají dezinformační weby, sociální sítě, šířeny ale mohou být prostřednictvím všech mediálních platforem.“⁴

Hoax. „Hoax je podvodná, poplašná a hlavně falešná zpráva, kterou někdo záměrně vytvořil. Mezi hoaxy se řadí poplašné zprávy upozorňující na falešné nebezpečí, různé vtipy, urban legends (městské legendy) nebo obyčejné podvody. Hoaxy působí urgentně,

---

¹ Sociologická encyklopedie, aktualizováno 2023-04-20 [cit. 2023-04-20]. Dostupný z WWW: <<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Dezinformace>>.

² Centrum proti hybridním hrozbám, aktualizováno 2023-04-20 [cit. 2023-04-20]. Dostupný z WWW: <<https://www.mvcr.cz/chh/clanek/definice-dezinformaci-a-propagandy.aspx>>.

³ JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3679-2. s. 231

⁴ Wikipedie, aktualizováno 2023-04-20 [cit. 2023-04-20]. Dostupný z WWW: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Fake_news>.

obvykle varují před nějakým nebezpečím a taky většinou obsahují výzvu, abys zprávu sdílel dál.“⁵

„Dezinformace (nebo fakenews) se objevují v médiích téměř každý den a k jejich masivnímu rozšíření samozřejmě dopomohl internet a sociální sítě. Běžně jsou zveřejňovány skandály, senzace, zločiny a podvody, zkrátka všechno, co člověka vytrhne ze všednosti dne. Potenciál má vše, co lze podat emotivně.“⁶

Co opravdu napomáhá šířením dezinformací, je samotný internet, a především sociální sítě, kde si uživatelé mohou mezi sebou snadno posílat jakékoliv informace, a to i veřejně za pomoci funkcí, jako je sdílení statusu, kdy takový příspěvek vidí téměř kdokoli, kdo danou osobu sleduje nebo má s ní má něco společného. Díky univerzálnosti sociálních sítí může dezinformacím podlehnout jakákoliv věková generace.⁷

Gregor a Vejvodová s tím spojují problematiku informačních bublin, jak ji nastínil Eli Pariser ve své knize Informační bublina: co před vámi internet skrývá (The Filter Bubble: What the Internet Is Hiding from You). Pojem informační bubliny zavedl v roce 2011. Jde o algoritmy internetových stránek doporučující obsah danému uživateli na základě interakce uživatele. Takové zobrazení pak může uživatele utvrzovat ve svých názorech, i přesto že jemu určený obsah je vybrán jen pro zlomek populace. V těchto izolovaných skupinách pak může dojít k něčemu, co by šlo nazvat konceptem „intelektuální izolace“, kdy jsou uživatelé uzavřeni ve své bublině a mohou propadnout např. konspiračním teoriím.⁸

---

⁵ Bud' safe online, aktualizováno 2023-04-20 [cit. 2023-04-20]. Dostupný z WWW: <<https://www.avast.com/cz/besafeonline/blog/co-je-to-hoax-a-proc-se-posila>>.

⁶ GREGOR, Miloš ; VEJVODOVÁ, Petra. *Nejlepší kniha o fake news!!!*. 1. vydání. Brno: CPress, 2018. ISBN 978-80-264-1805-4. s. 46

⁷ GREGOR, Miloš ; VEJVODOVÁ, Petra. *Nejlepší kniha o fake news!!!*. 1. vydání. Brno: CPress, 2018. ISBN 978-80-264-1805-4. s. 53

⁸ GREGOR, Miloš ; VEJVODOVÁ, Petra. *Nejlepší kniha o fake news!!!*. 1. vydání. Brno: CPress, 2018. ISBN 978-80-264-1805-4. s. 113

3. Definice pravdy

Kratochvílův Filosofický slovník k definici pravdy uvádí: „Pravda ve filosofii znamená souhlas myšlení se skutečností. Vztah shody mezi rozumem a předmětem je dvojí: 1. rozumu k předmětu a 2. předmětu k rozumu. Pravda tedy může být buď v rozumu věci poznávajícím anebo ve věcech rozumem poznáných. Na prvním místě ovšem přináležejí pravda rozumu poznávajícímu a teprve druhotně přenášíme pojem pravdy na předměty poznané samy. Předměty bychom nemohli poznati, kdyby nebyly poznatelné, a proto právě připisujeme předmětenstvu v sobě, tedy ontologicky poznatelnost a pravdu. Pravda ontologická předchází tedy pravdu logickou. Jen potud můžeme mít pravé poznání o něčem, pokud to poznáváme, jak jest to v sobě pravdivé. Co je v sobě objektivně pravdivé, má absolutní platnost, je nutné a nezměnitelné. Mluvíme o pravdě pojmů, řeči a věcí. Pravda logická záleží ve shodě pojmu s věcí, kterou pojmem poznáváme. Pravda mravní značí pravdomluvnost. Pravda ontologická či metafysická záleží ve shodě věcí s ideami v božském rozumu od věčnosti obsaženými.“⁹

Pravda je termín, který má různé významy v různých kontextech. V obecném smyslu může být pravda chápána jako to, co je v souladu s realitou nebo skutečností. V rámci filozofie, epistemologie a teorie poznání se často zkoumá, jak identifikovat, poznat nebo definovat to, co je pravdivé.

Definice pravdy tudíž může být ovlivněna kulturními, filozofickými a náboženskými přesvědčeními. Každá kultura může mít své vlastní chápání pravdy a kritéria pro určení pravdivosti.

Často se říká, že existuje pět hlavních „teorií pravd“: korespondence, koherence, pragmatické teorie, teorie redundance a sémantické teorie.

Korespondenční teorie pravdy tvrdí, že tvrzení je pravdivé, pokud se koreluje nebo koresponduje s realitou.¹⁰

---

⁹ KRATOCHVÍL, Josef; ČERNOCKÝ, Karel; CHARVÁT, Otakar. Filosofický slovník. 4. vydání. Brno: Občanská tiskárna v Brně. s. 416

¹⁰ Britannica, aktualizováno 2023-05-02 [cit. 2024-06-30]. Dostupný z WWW: <<https://www.britannica.com/topic/truth-philosophy-and-logic>>.

Koherenční teorie pravdy klade rovnítko mezi pravdivost úsudku a jeho koherenci s jinými přesvědčeními. Koherenční teorie pravdy říká, že tvrzení je pravdivé, pokud se hodí do většího systému tvrzení, který je logicky koherentní. Různé verze teorie poskytují různé popisy koherence, ale ve všech jejích formách jde o to, ukázat pravdu jako vnitřní vztah mezi přesvědčeními.¹¹

Pragmatická teorie pravdy navrhuje, že pravda je to, co funguje v praxi, co je užitečné nebo co má pozitivní efekty.

Žádný teoretik koherence nemusí popírat nesporné tvrzení, že k tomu, aby byl úsudek pravdivý, musí být v určitém vztahu, který lze nazvat korespondencí, s nějakým stavem věcí ve světě. Konflikt s teorií redundance může být spíše zjevný než skutečný. Neboť teorie redundance není teorií toho, v čem spočívá pravda, ale teorií o významu slov „je pravda“.¹²

Jedním z významných přístupů k pojetí pravdy ve filozofii je deflační teorie pravdy. Je relevantní k diskusi o absolutní a relativní pravdě, protože nabízí specifický pohled na to, co znamená, když říkáme, že něco je pravda.

Deflační (redundantní) teorie pravdy. Tato teorie tvrdí, že pravda není nějakou komplexní vlastností, ale spíše jazykovým nástrojem. Výrok "P je pravdivý" je ekvivalentní prostému "P".¹³

Matematik a logik Alfred Tarski významně rozvinul sémantickou teorii pravdy, která je důležitá v kontextu diskuze o pravdě, protože poskytuje formální a přesný rámec pro pochopení, co znamená, že výrok je pravdivý

Sémantická teorie pravdy. Tarski definoval pravdu v kontextu formálních jazyků. Výrok je pravdivý, pokud splňuje specifické formální podmínky v rámci daného systému.¹⁴

---

¹¹ Britannica, aktualizováno 2023-05-02 [cit. 2024-06-30]. Dostupný z WWW: <<https://www.britannica.com/topic/truth-philosophy-and-logic>>.

¹² HALE, Bob; WRIGHT, Crispin; MILLER, Alexander. A Companion to the Philosophy of Language. 2. vydání. Chichester: Wiley Blackwell, 2017. ISBN 9781118974711. s. 546

¹³ Internet Encyclopedia of Philosophy, aktualizováno 2024-06-30 [cit. 2024-06-3]. Dostupný z WWW: <<https://iep.utm.edu/s-truth/>>.

¹⁴ Internet Encyclopedia of Philosophy, aktualizováno 2024-06-30 [cit. 2024-06-3]. Dostupný z WWW: <<https://iep.utm.edu/s-truth/>>.

Existují i další typy pravd. Např. Performativní teorie pravdy. Podle této teorie je pravda aktem, který vyjadřuje závazek k určitému výroku. Výrok je pravdivý, pokud ho mluvčí prohlásí a zároveň přijme závazek k jeho platnosti.¹⁵

Představení analýzy diskurzu a identifikace typů pravdy vyžaduje pochopení různých filozofických teorií pravdy, viz výše. Dva základní typy pravdy, které se často diskutují, jsou absolutní pravda a relativní pravda. Proto je nyní krátce představím a pouze s těmito pravdami budu ve své analýze dále pracovat ve vybraných knihách.

V praktické části mé bakalářské práce mě bude nejvíce zajímat pojem absolutní pravda (pozitivismus) a relativní pravda (postmodernismus).

„Pravda je jedním z ústředních témat filozofie. Hraje primární úlohu ve filosofii, vědě, právu a náboženství již po tisíce let. Kromě toho se obrovské množství otázek ve filozofii týká pravdy, a to buď tím, že se opírají o tvrzení o pravdě, nebo tvrzení o pravdě implikují. Pravda může být absolutní (neměnná, založená na faktech či důkazech) a relativní (závislá na konkrétním pohledu, viz relativismus).“¹⁶

Absolutní definice pravdy se opírá o přesvědčení, že pravda existuje nezávisle na našich názorech, přesvědčeních nebo kontextu. Podle absolutního pojetí pravdy jsou některá tvrzení nebo fakta pravdivá nebo nepravdivá bez ohledu na to, zda je někdo věří nebo nebo zda jsou přijímána v různých kulturách nebo kontextech. Tento přístup k pravdě je spojen s korespondenční teorií pravdy, která tvrdí, že pravda spočívá v souladu mezi tvrzením a skutečností.

Relativní definice pravdy vnímá pravdu jako závislou na kontextu, kultuře, čase nebo jiných proměnných. Podle relativního pojetí pravdy je to, co je považováno za pravdivé, určeno společenskými normami, kulturními přesvědčeními nebo individuálními perspektivami. Tento přístup může být spojen s koherentní teorií pravdy, která zdůrazňuje,

---

¹⁵ Internet Encyclopedia of Philosophy, aktualizováno 2024-06-30 [cit. 2024-06-30]. Dostupný z WWW: <<https://iep.utm.edu/truth/>>.

¹⁶ Britannica, aktualizováno 2023-05-02 [cit. 2024-06-30]. Dostupný z WWW: <<https://www.britannica.com/topic/truth-philosophy-and-logic>>.

že pravdivost tvrzení závisí na jeho konzistenci nebo souhře s ostatními tvrzeními v rámci daného systému myšlení.

„Relativismus může označovat velmi široké spektrum postojů a názorů, které obvykle netvoří žádný soudržný systém. Všem je patrně společný názor, že něco, co jiní pokládají za absolutní a na ničem nezávislé, ve skutečnosti závisí na něčem jiném a může se tedy i měnit. Moderní označení relativismus je problematické tím, že naznačuje, jako by se jednalo o ucelený myšlenkový systém, ačkoli ve skutečnosti jde spíše o rozmanité a často polemické nebo jen provokující tendence.“¹⁷

Prestižní slovník Oxford Dictionary označil přídavné jméno „post-pravdivý“ (post-truth) za slovo roku 2016. Vztahuje se k okolnostem, kdy fakta nově nehrají při utváření veřejného mínění klíčovou roli – nahradily je emoce. Experti dávají toto slovo hlavně do souvislosti s kampaněmi před brexitem a před americkými prezidentskými volbami.¹⁸

Post-pravdivý by se mohlo stát jedním z určujících slov naší doby, říká zástupce Oxfordského slovníku Casper Grathwohl.¹⁹

Postpravda se často projevuje prostřednictvím politických kampaní, sociálních médií a rychle se šířících zpráv. Politici a média mohou využívat emocionálních apelů a manipulativních technik, aby ovlivnili veřejné mínění, aniž by se spoléhali na fakta nebo důkazy. To může vést k rozšíření dezinformací a zkreslení skutečnosti.

---

¹⁷ Philosophy Buzz, aktualizováno 2023-02-28 [cit. 2024-06-30]. Dostupný z WWW: <<https://philosophybuzz.com/absolute-truth-vs-relative-truth/>>.

¹⁸ Word of the Year 2016. Oxford Languages, aktualizováno 2024-03-16 [cit. 2024-03-16]. Dostupný z WWW: <<https://languages.oup.com/word-of-the-year/2016/>>.

¹⁹ Česká televize, aktualizováno 2016-11-16 [cit. 2024-06-30]. Dostupný z WWW: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/post-pravdivy-slovem-roku-na-faktech-nesejde-vitezi-emoce-105534>>.

III. Použitá metodologie

V bakalářské práci bude použita kvalitativní metoda výzkumu, konkrétně diskurzivní analýza.

Vít Beneš definuje diskurzivní analýzu: „Sada metod a teorií pro zkoumání běžně používaného jazyka v sociálním kontextu. Jakkoli jazyk v jeho psané či mluvené podobě představuje klíčový objekt zájmu diskurzivní analýzy, záběr diskurzivní analýzy je poněkud širší.“²⁰

Širší pojetí analýzy diskurzu se neomezuje pouze na analýzu konkrétních textů nebo jazykových projevů, ale spíše zkoumá širší společenské a kulturní kontexty, ve kterých se diskurz vyskytuje. Tento přístup si uvědomuje, že jazykové projevy jsou neoddělitelně spojeny se sociálními a kulturními praktikami, mocenskými vztahy a ideologiemi.

Analytici diskurzu často zkoumají: moc a ideologii, identitu a subjektivitu, kulturní a sociální normy, historické a politické kontexty. Já ve své bakalářské práci budu analyzovat jednotlivé pojetí pravdivosti různých autorů.

Diskurzivní analýza je většinou definována jako sada metod a teorií pro zkoumání běžně používaného jazyka v sociálním kontextu. Jazyk ve své mluvené či psané formě představuje klíčový objekt zájmu diskurzivní analýzy. Vhodnější je tedy rozumět pojmem diskurzivní analýza, studium lidských významotvorných praktik.

Diskurzivní analýza jako inovativní přístup vychází z předpokladu, že jazyk je nedílnou součástí společenského života, dialekticky propojený s ostatními elementy společenského života.²¹

Pro přesný výklad toho, co je diskurzivní analýza je důležité soustředit se na tři postupy, všechny jsou na základě sociálního konstruktivismu. Sociální konstruktivismus je

---

²⁰ DRULÁK, P. Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 255 s. ISBN 978-80-7367-385-7. str. 92.

²¹ DRULÁK, P. Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 255 s. ISBN 978-80-7367-385-7. str. 92.

souhrnný termín pro řadu nových teorií o kultuře a společnosti.

Tři postupy diskurzivní analýzy:

1. Kritický přístup k podpoře znalostí – naše znalosti o světě, by neměly být považovány za objektivní skutečnost.
2. Historická a kulturní specifčnosti – jsme historické a kulturní bytosti a naše pohledy a znalosti o světě jsou „Produkty historických situací nacházejících se mezi lidmi.“
3. Spojení mezi vědomostmi a sociálními procesy – znalosti jsou vytvořeny prostřednictvím společenské interakce, v nichž vytváříme společné skutečnosti a soutěžíme o to, co je pravdivé a nepravdivé.²²

Tyto přístupy jsou si navzájem podobné v jejich sociálních konstrukcích výchozího bodu, v jejich pohledu na jazyk apod.²³

Diskurzivní analýza podle Hendla, má za cíl „zkoumání způsobů, jak je produkována znalost v rámci určitého diskurzu a jednání, lingvistických stylů a rétorických prostředků používaných v daném prostředí.“²⁴

Analýza diskurzu je metodologický přístup, který umožňuje hloubkové zkoumání toho, jakým způsobem je jazyk používán ve specifických sociálních kontextech a jaké významy jsou prostřednictvím tohoto jazyka konstruovány. Abychom mohli pomocí analýzy diskurzu určit, o který ze zvolených dvou typů pravdy se v konkrétních případech jedná, musíme nejprve přesně vymežit tyto typy pravdy a poté aplikovat specifické analytické kroky. Níže jsou popsány kroky, které v rámci této analýzy podnikneme.

Nejdříve vymežíme typ pravdy, zda jde o absolutní nebo relativní pravdu. Vybral jsem právě tyto, protože tyto koncepty jsou klíčové pro porozumění různým filozofickým přístupům k pravdě, což může být zásadní pro hlubší pochopení analyzovaného textu a jeho kontextu.

---

²² JØRGENSEN, M. a L. PHILLIPS. *Discourse analysis as theory and method*. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, 2002, viii, 229 p. ISBN 0761971122., str. 5.

²³ JØRGENSEN, M. a L. PHILLIPS. *Discourse analysis as theory and method*. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, 2002, viii, 229 p. ISBN 0761971122., str. 5.

²⁴ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9. str. 50.

Rozlišování mezi relativní a absolutní pravdou umožňuje definovat kritéria, podle kterých budu text zkoumat a interpretovat.

Absolutní pravda: jedná se o pravdu založenou na faktech a empirických důkazech, která je nezávislá na individuálních názorech a interpretacích. Zatímco relativní pravda je založená na osobních zkušenostech, vnímání a interpretacích, které mohou být ovlivněny kulturními, sociálními a individuálními faktory.

Poté postupně prostuduji tři vybrané knihy, které se zabývají relevantními tématy. Vybral jsem si Viktora Farkase (Válka médií), Jiřího Táborského (V síti dezinformací) a Karla Řeháka (Informační válka). Zde vyberu u každého autora vždy 6 konkrétních pasáží. Pak udělám předběžnou analýzu, tedy provedu úvodní přezkum shromážděných dat, abych identifikoval klíčová témata, vzorce a diskurzivní strategie. Tímto krokem získám základní přehled o tom, jak jsou různé typy pravdy prezentovány. Zaměřím se na absolutní a relativní pravdu.

Pak vytvořím kódovací schéma, které mi umožní systematicky označovat části textů, jež odpovídají absolutní pravdě (AP) nebo relativní pravdě (RP). Kódy budou zahrnovat kategorie jako "empirický důkaz" (ED), "osobní zkušenost" (OZ), "faktická tvrzení" (FT), „teoretická argumentace“ (TA).

Empirický důkaz (ED): Tvrzení podložená konkrétními a ověřitelnými empirickými údaji.

Osobní zkušenost (OZ): Tvrzení založená na osobní zkušenosti nebo subjektivním vnímání.

Faktická tvrzení (FT): Obecně uznávané pravdy nebo fakta, která jsou široce přijímaná, ale nemusí být snadno ověřitelná empirickými důkazy.

Teoretická argumentace (TA): Tvrzení založená na hypotézách, teoretických modelech, nebo logických předpokladech, které nemusí mít přímý empirický základ.

Pak provedu detailní analýzu, tedy aplikuji toto kódovací schéma na celý datový korpus. Během tohoto procesu budu podrobně analyzovat kontext, ve kterém jsou jednotlivé pravdy prezentovány, a jaké jazykové prostředky jsou použity k jejich podpoře.

Pak budu identifikovat a analyzovat diskurzivní strategie, které autoři používají k legitimizaci nebo delegitimizaci konkrétních pravd. To může zahrnovat:

- Používání odborných termínů a autoritativních zdrojů (často spojené s absolutní pravdou).
- Apely na emoce a osobní příběhy (často spojené s relativní pravdou).
- Kontextualizace informací (například jak jsou fakta prezentována ve vztahu k širšímu sociálnímu nebo kulturnímu kontextu).

A v poslední fázi budu interpretovat, jaké typy pravdy jsou v jednotlivých případech dominantní a jak jsou tyto pravdy přijímány a chápány v rámci daného diskurzu.

A nyní krátce k tomu, jak budu vybírat texty v knihách. Pro diskurzivní analýzu každé knihy budu vždy vybírat konkrétní klíčové pasáže v dané kapitole, které se nejvíce věnují tématu pravda. Nejdříve identifikuji klíčové pasáže, tedy vyberu pasáže, které se nejvíce věnují mému zkoumanému tématu. Pak se zaměřím na to, jak autor strukturuje své argumenty a jaké rétorické strategie používá. Pak analyzuji konkrétní příklad, který autor uvádí, a jak jsou používán k podpoře hlavních tvrzení.

Dále budu uvažovat o tom, jak text zapadá do širšího diskurzu o dezinformacích a mediální gramotnosti.

IV. Empirická část

1. Diskurzivní analýza knihy Viktora Farkase

Viktor Farkas (1945-2011) byl rakouský novinář a autor, známý svým zájmem o nevysvětlitelné jevy a konspirační teorie. Není to akademický autor, ale spíše publicista a záhadolog. Většinu svého života strávil ve Vídni a stal se jedním z nejvýznamnějších evropských záhadologů. Jeho práce se často zabývala tématy jako UFO, paranormální aktivity, a záhady spojené s hranicí mezi životem a smrtí. Napsal řadu knih, které se zaměřují na nevysvětlitelné fenomény a konspirační teorie. Mezi jeho známější díla patří například "Nevysvětlitelné záhady" (1993), "Kdo ovládá svět?" (1999), "Skryté skutečnosti" (1994) a "Nové nevysvětlitelné fenomény" (2006). Jeho knihy často zkoumají světové události a fenomény, které nelze snadno vysvětlit.²⁵

Identifikace klíčové pasáže – akceptovatelné pravdy

Jedním z důležitých míst, kde se Farkas explicitně zabývá konceptem pravdy je na straně 14, kde jsou tzv. akceptovatelné pravdy. Je jich zde celkem dvanáct, vybral jsem čtyři konkrétní, které mi byly tematicky blízké k dnešnímu světu.

„Že přestavba sociálního státu je nevyhnutelná, že s terorem musíme žít, že USA je tahounem světové ekonomiky a že společnost beze zbraní je bezpečná společnost.“²⁶

Vybral jsem tuto pasáž, protože Farkasovo pojetí tzv. akceptovatelných pravd poskytuje kritický pohled na obecně přijímané představy, které jsou považovány za nevyhnutelné nebo nezpochybnitelné ve světě. Vybrané příklady ukazují, jak se některé pravdy přijímají jako samozřejmé, aniž by byly dostatečně podrobeny kritické analýze. Tyto konkrétní pravdy jsou navíc relevantní pro současný svět a jeho problémy.

---

²⁵ Databáze knih, aktualizováno 2024-06-30 [cit. 2024-06-30]. Dostupný z WWW: <<https://www.databazeknih.cz/zivotopis/viktor-farkas-7742>>.

²⁶ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady* (Euromedia Group – Knižní klub). Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 14.

Nyní budu aplikovat kódovací schéma na daný text, protože kódovací schéma poskytuje strukturovaný způsob, jak systematicky analyzovat texty. Pomáhá rozdělit komplexní informace do kategorií ED (empirický důkaz), OZ (osobní zkušenost), FT (faktická tvrzení) a TA (teoretická argumentace), jak jsem již popsal v kapitole o metodologii.

Nyní aplikuji kódovací schéma na daný text:

"Že přestavba sociálního státu je nevyhnutelná"²⁷

[FT] - Toto tvrzení je široce přijímané jako faktická pravda, i když nemusí být empiricky ověřitelné.

"Že s terorem musíme žít"²⁸

[FT] - Toto tvrzení je vnímáno jako faktická pravda vzhledem k současné globální situaci.

"Že USA je tahounem světové ekonomiky"²⁹

[ED] - Toto tvrzení lze podpořit empirickými důkazy, jako jsou ekonomické ukazatele a statistiky.

"Že společnost bez zbraní je bezpečná společnost"³⁰

[FT] - Toto je obecně uznávané tvrzení, které se zakládá na faktické premise, i když může být předmětem diskuse.

Absolutní a relativní pravda ve výroku:

Všechny tyto „akceptovatelné pravdy“ jsou v podstatě normativní výroky, předpokládající určitou perspektivu, na které se nemusí všichni shodnout. Pokud by Farkas připouštěl

---

²⁷ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 14.

²⁸ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 14.

²⁹ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 14.

³⁰ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 14.

oprávněnost i opačného názoru, šlo by o relativní pojetí pravdy, ve smyslu ten má pravdu, a ten co si myslí opak má v podstatě taky pravdu. To se zde ale neděje.

To, co Farkas nazývá akceptovatelnou pravdou, jsou ve skutečnosti další a další příklady relativní pravdy. Uvádí celou řadu dalších výroků, které jsou ve skutečnosti dlouhodobě předmětem politické diskuze.

Výrok "přestavba sociálního státu je nevyhnutelná"³¹ se zdá být spíše prohlášením o potřebě změny v organizaci sociálního státu než o manipulaci s informacemi nebo zkreslování skutečnosti. Nicméně, pokud je tento výrok prezentován v kontextu, kde jsou prezentována zkreslená fakta nebo nepravdivé informace s cílem podpořit argumentaci pro přestavbu sociálního státu, mohlo by to být spojeno s propagandou.

Zde na to navazuje další relativní pravda a sice např. „S terorem musíme žít“³². Ano, je pravda, že teror (označení po politiku násilí) se dnes stává v některých nedemokratických státech běžnou součástí života, ale rozhodně s ním nemusí občané žít. Je nutné pečlivě zvažovat, jaký vliv má teror na život, zda občané nereagují třeba tak, že zakládají politickou opozici. A jaká bezpečnostní opatření jsou pro ně nezbytná, aby neupadli do pasti permanentního strachu a omezování svobod. Jde zde o prostředek nátlaku. Ani zde absolutní pravda není.

Ve výroku: „USA je tahounem světové ekonomiky“³³, lze opět najít relativní pravdu zabarvenou emocemi. Normativ „tahoun“, tedy výraz, který naznačuje vedoucí stát, velmoc, leadera ekonomiky. Přitom ekonomická síla a vliv USA se mohou měnit v závislosti na různých faktorech, včetně hospodářských politik, mezinárodních vztahů a inovací. Také se objevují noví hráči na světové scéně, jako jsou rychle rostoucí ekonomiky v Asii, které mohou mít stále větší vliv na globální ekonomiku.

---

³¹ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 14.

³² FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 14.

³³ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 14.

Ve výroku: „Společnost beze zbraní je bezpečná společnost“³⁴, spatřuji relativní pravdu v tom, že absence zbraní nemusí automaticky znamenat bezpečnost a bezpečnost společnosti závisí na mnoha dalších faktorech, jako jsou sociální stabilita, právní systém, ochrana lidských práv a další.

Identifikace klíčové pasáže – citát Oswalda Spenglera

Tuto pasáž ze strany 19 jsem vybral, protože jde o nadčasový citát od Oswalda Spenglera, se kterým se Farkas ztotožňuje. Zaujal mě pro svou nevšední interpretaci zamlčování pravdy lidem. Oswald Spengler je německý filosof, který se zabýval dějinami a politikou, zemřel před 2. světovou válkou. Byl známý velice pesimistickým pohledem na budoucnost Německa, proto také ve své době nebyl oblíbený u Adolfa Hitlera. Farkas ve své knize nahlíží rovněž velmi pesimisticky na budoucnost EU.

„Na místo upalování na hranici nastoupilo velké mlčení. Občané se tak dozvědí jen to, co vědět mají.“³⁵

Nyní aplikuji kódovací schéma na daný text:

„Na místo upalování na hranici nastoupilo velké mlčení. Občané se tak dozvědí jen to, co vědět mají.“³⁶

[OZ] - výrok vyjadřuje subjektivní interpretaci společenské situace.

Absolutní a relativní pravda ve výroku:

Tento citát zmiňuje situaci, kdy občané jsou udržováni v nevědomosti nebo jsou omezováni ve svém právu na informace. V kontextu politického režimu nebo autoritářské vlády může „upalování na hranici“ symbolizovat brutální činy či tresty, které jsou používány k potlačení opozice nebo k disciplinování občanů. Pokud však dojde k

---

³⁴ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 14.

³⁵ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 19.

³⁶ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 19.

„velkému mlčení“, může to znamenat, že autoritářský režim uplatňuje tvrdou kontrolu nad tokem informací a svobodou projevu. Občané jsou tak udržováni v nevědomosti o událostech, které by mohly zpochybnit legitimitu nebo stabilitu režimu. Tímto způsobem jsou občané omezováni ve svém právu na informace a jsou jim prezentovány pouze vybrané nebo zkreslené informace, které podporují oficiální narativ vládnoucích elit. Tato situace vytváří atmosféru strachu a nejistoty, kde občané nemají možnost plně porozumět situaci nejsou schopni kriticky hodnotit či kritizovat svou vládu. Celkově řečeno, tento citát může vyjadřovat obavy z autoritářského režimu a jeho schopnosti omezovat svobodu informací a svobodu projevu.

Absolutní pravda (AP)

„Na místo upalování na hranici nastoupilo velké mlčení.“³⁷

Tvrzení o změně od upalování na mlčení je relativní k historickému nebo kulturnímu kontextu, ale může se opírat o historická fakta, která jsou ověřitelná. V kontextu může být pravda, že upalování (historické nebo metaforické) bylo nahrazeno mlčením, ale to, co konkrétně tento "velké mlčení" znamená a jak přesně nahradilo upalování, závisí na interpretaci.

„Občané se tak dozvědí jen to, co vědět mají.“³⁸

Tvrzení o tom, co se občané dozvědí, je více subjektivní. Pokud se jedná o to, že mlčení znamená kontrolu informací, pak to může být založeno na určitých faktech o cenzuře nebo manipulaci informací, ale to, co občané "mají vědět", je interpretace nebo subjektivní názor.

Relativní pravda (RP)

„Na místo upalování na hranici nastoupilo velké mlčení.“³⁹

Tento výrok obsahuje subjektivní interpretaci o tom, co nahrazuje upalování. Je založen na

³⁷ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 19.

³⁸ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 19.

³⁹ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 19.

příměru nebo metafoře, která může mít různé významy podle kontextu, a nemusí být doslovně ověřitelná.

„Občané se tak dozvědí jen to, co vědět mají.“⁴⁰

Toto tvrzení je relativní, protože je založeno na názoru nebo přesvědčení o tom, jaký vliv má "velké mlčení" na informace dostupné občanům. Je to interpretace toho, jak je kontrola informací vykonávána, a jaké informace jsou občanům poskytovány. Co "vědět mají" je subjektivní a závisí na politických, kulturních nebo jiných interpretacích.

Identifikace klíčové pasáže – Evropská ústava

Tuto pasáž ze strany 21 jsem vybral, protože se týká dezinformací, kterým se věnuji v teoretické části své práce. Farkas v kapitole, která předchází této pasáži srovnává rakouskou diktaturu s „diktaturou“ EU. Mluví zde o dezinformování občanů jako o „metodě, jak se stát šíleným“. A opět dává řadu příkladů, z nichž jsem podobně jako u jeho tzv. akceptovatelné pravdy, vybral jen jako příklad tyto tři:

- „Jak jinak než dezinformací, může být bez ohledu na neúspěch kolektivní výchova neochvějně vychvalována a prosazována jako model do budoucnosti?
- Jak jinak než dezinformací, se dětem vštěpuje mentalita ostrých loktů, když bychom je měli před tímto spíše chránit a varovat je?
- Jak jinak než dezinformací, je možno oceňovat slušnost a dodržování zákonů jako za „zaostávání za dobou?“⁴¹

Nyní aplikuji kódovací schéma na daný text:

"Jak jinak než dezinformací, může být bez ohledu na neúspěch kolektivní výchova neochvějně vychvalována a prosazována jako model do budoucnosti?"⁴²

[ED] - Toto tvrzení je založeno na interpretaci situace a jejím empirickém zdůvodnění.

---

⁴⁰ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 19.

⁴¹ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 21.

⁴² FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 21.

"Jak jinak než dezinformací, se dětem vštěpuje mentalita ostrých loktů, když bychom je měli před tímto spíše chránit a varovat je?"⁴³

[OZ] - Toto je osobní interpretace situace a jejího vlivu na děti.

"Jak jinak než dezinformací, je možno oceňovat slušnost a dodržování zákonů jako za „zaostávání za dobou?“⁴⁴

[OZ] - Toto je subjektivní interpretace situace a názor na společenské hodnoty.

Absolutní a relativní pravda ve výroku:

Relativní pravda (RP)

"Jak jinak než dezinformací, může být bez ohledu na neúspěch kolektivní výchova neochvějně vychvalována a prosazována jako model do budoucnosti?"

"Bez ohledu na neúspěch kolektivní výchova neochvějně vychvalována a prosazována jako model do budoucnosti?"

Toto tvrzení závisí na kontextu a perspektivě autora. Ne všichni budou souhlasit, že kolektivní výchova je neúspěšná, a její vychvalování a prosazování jako model do budoucnosti může být vnímáno různě. Perspektiva a úsudek o úspěchu nebo neúspěchu kolektivní výchovy jsou relativní.

"Jak jinak než dezinformací, se dětem vštěpuje mentalita ostrých loktů, když bychom je měli před tímto spíše chránit a varovat je?"⁴⁵

Tvrzení, že dětem je vštěpována mentalita ostrých loktů jako dezinformace, je subjektivní a závisí na konkrétních názorech a hodnotách. To, zda by měly být děti chráněny a varovány před mentalitou ostrých loktů, může být považováno za relativní pravdu, protože závisí na hodnotovém systému jednotlivce nebo společnosti.

"Jak jinak než dezinformací, je možno oceňovat slušnost a dodržování zákonů jako za „zaostávání za dobou?“⁴⁶

---

⁴³ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 21.

⁴⁴ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 21.

⁴⁵ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 21.

⁴⁶ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*.

"Jak jinak než dezinformací, je možno oceňovat slušnost a dodržování zákonů jako za „zaostávání za dobou?““

Toto tvrzení je subjektivní a závisí na konkrétních společenských a kulturních hodnotách. To, zda slušnost a dodržování zákonů jsou považovány za zaostávání za dobou, je otázkou perspektivy a hodnotového systému.

V žádném z výroků se nevyskytuje absolutní pravda, protože všechna tvrzení jsou subjektivní a závislá na konkrétním pohledu na danou problematiku.

Identifikace klíčové pasáže – Přestavba společnosti „made in EU“

Tuto pasáž ze strany 33 jsem vybral, protože se týká pojmu svoboda a nezávislost a to vnímám jako úzce související s pravdou a jako hodnotu. Svoboda a nezávislost jsou jedny z nejcennějších hodnot lidského života. Umožňuje jedinci jednat podle vlastního uvážení. V moderní společnosti se svoboda projevuje prostřednictvím práv a svobod, jako je svoboda slova, svoboda náboženského vyznání a svoboda shromažďování, které jsou chráněny ústavami a mezinárodními dohodami. Proto mě tento výrok zaujal, protože spojuje téma pravdy a svobody. Jako příklad zde uvádí na straně 33, zdánlivou nezávislost matky samoživitelky.

„Nezávislost může ovšem ženu zavést rovnou cestou do nového druhu závislosti, protože – ať už z jakéhokoli důvodu – nikoli každá žena odkázaná sama na sebe udělá kariéru jako manažerka, modelka, nebo v jiném špičkovém povolání, pokračují teoretické „domestikace“ v argumentaci. Na mysli mají závislost mnoha matek samoživitelek s napjatým rozpočtem na „paternalistickém státu“. Právě stát poskytuje sociální bydlení i místa ve školkách pro děti, zkrátka: v mnoha případech přebírá roli živitele rodiny.“⁴⁷

Nyní aplikuji kódovací schéma na daný text:

„Nezávislost může ovšem ženu zavést rovnou cestou do nového druhu závislosti, protože – ať už z jakéhokoli důvodu – nikoli každá žena odkázaná sama na sebe udělá kariéru jako

---

Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 21.

⁴⁷ FARKAS, Viktor. Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub). Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 33.

manažerka, modelka, nebo v jiném špičkovém povolání, pokračují teoretikové „domestikace“ v argumentaci.“⁴⁸

[TA] - Výroky, které se opírají o teoretické koncepty a hypotézy, často bez přímého empirického důkazu.

"Na mysli mají závislost mnoha matek samoživitelek s napjatým rozpočtem na „paternalistickém státu“."⁴⁹

[FT] - Tento výrok prezentuje konkrétní informace o situaci mnoha matek samoživitelek, které jsou závislé na státu.

"Právě stát poskytuje sociální bydlení i místa ve školkách pro děti, zkrátka: v mnoha případech přebírá roli živitele rodiny."⁵⁰

[FT] - Tato věta poskytuje faktické informace o konkrétních službách a podpoře, které stát poskytuje.

Absolutní a relativní pravda ve výroku:

Absolutní pravda (AP):

"Na mysli mají závislost mnoha matek samoživitelek s napjatým rozpočtem na „paternalistickém státu“."⁵¹

Toto tvrzení popisuje obecně platnou situaci, která je objektivně ověřitelná a platí pro velkou skupinu matek samoživitelek. Lze ji považovat za absolutní pravdu v rámci definovaných sociálních a ekonomických podmínek.

"Právě stát poskytuje sociální bydlení i místa ve školkách pro děti, zkrátka: v mnoha případech přebírá roli živitele rodiny."⁵²

---

⁴⁸ FARKAS, Viktor. Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub). Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 33.

⁴⁹ FARKAS, Viktor. Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub). Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 33.

⁵⁰ FARKAS, Viktor. Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub). Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 33.

⁵¹ FARKAS, Viktor. Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub). Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 33.

⁵² FARKAS, Viktor. Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub). Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 33.

Tato část poskytuje konkrétní a ověřitelná fakta o roli státu v poskytování sociálních služeb. Jedná se o tvrzení, která jsou platná nezávisle na individuálních zkušenostech a názorech, a proto mohou být považována za absolutní pravdu.

Relativní pravda (RP):

"Nezávislost může ovšem ženu zavést rovnou cestou do nového druhu závislosti, protože – ať už z jakéhokoli důvodu – nikoli každá žena odkázaná sama na sebe udělá kariéru jako manažerka, modelka, nebo v jiném špičkovém povolání, pokračují teoretikové „domestikace“ v argumentaci."⁵³

Toto tvrzení závisí na konkrétních okolnostech a individuálních případech. Není univerzálně platné pro všechny ženy, ale spíše se vztahuje na určitou skupinu žen a určité podmínky. Proto je považováno za relativní pravdu.

Identifikace klíčové pasáže - Lež - křivá přísaha - statistika

Tuto pasáž ze strany 193 jsem vybral, protože Farkas ve své kapitole "Lež – křivá přísaha – statistika" poutavě a cynicky vysvětluje, jak se manipulují informace a jak se statistika používá k zakrývání nepříjemných pravd. Poukazuje na to, že statistika je často nástrojem, kterým se prezentují zkreslené informace, aby se situace jevila příznivěji.

„Z dostupných dat o „smrti podniku“ se originálním způsobem usuzuje na „zrod“ nových a s nimi spojených pracovních míst. Podle tohoto modelu vzniká tím víc pracovních míst, čím víc podniků „umře“. Tato kuriózní metoda se zdůvodňuje tím, že bývalí zaměstnanci, kteří se po úpadku nějakého podniku ocitnou bez práce, si z větší části sami založí nějaký podnik, takže se zvýší počet firem.“⁵⁴

Nyní aplikuji kódovací schéma na daný text:

„Z dostupných dat o „smrti podniku“ se originálním způsobem usuzuje na „zrod“ nových

---

⁵³ FARKAS, Viktor. Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub). Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 33.

⁵⁴ FARKAS, Viktor. Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub). Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 193.

a s nimi spojených pracovních míst.⁵⁵

[FT] - Tato část textu prezentuje konkrétní informace založené na dostupných datech. Přestože je interpretace originální, vychází z empirických údajů o uzavírání podniků.

„Podle tohoto modelu vzniká tím víc pracovních míst, čím víc podniků „umře“.⁵⁶

[TA] - Toto tvrzení je teoretické povahy. Je založeno na modelu, který předpokládá, že zánik podniků vede ke vzniku nových pracovních míst. Nejedná se o empirický důkaz, ale o hypotézu.

„Tato kuriózní metoda se zdůvodňuje tím, že bývalí zaměstnanci, kteří se po úpadku nějakého podniku ocitnou bez práce, si z větší části sami založí nějaký podnik, takže se zvýší počet firem.“⁵⁷

[TA] - Zde se opět jedná o teoretickou argumentaci, která vysvětluje mechanismus na základě předpokladu, že bývalí zaměstnanci založí nové firmy. Toto tvrzení není podloženo konkrétními empirickými důkazy v textu, ale je to racionální úvaha.

Absolutní a relativní pravda ve výroku:

Absolutní pravda (AP)

„Z dostupných dat o „smrti podniku“⁵⁸

Tato část textu vychází z konkrétních a objektivně ověřitelných údajů o uzavírání podniků. Empirická data o zániku podniků jsou považována za absolutní pravdu, protože jsou měřitelná a nezávislá na subjektivní interpretaci.

Relativní pravda (RP)

„Se originálním způsobem usuzuje na „zrod“ nových a s nimi spojených pracovních míst.“⁵⁹

---

⁵⁵ FARKAS, Viktor. Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub). Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 193.

⁵⁶ FARKAS, Viktor. Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub). Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 193.

⁵⁷ FARKAS, Viktor. Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub). Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 193.

⁵⁸ FARKAS, Viktor. Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub). Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 193.

⁵⁹ FARKAS, Viktor. Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub).

Toto tvrzení představuje interpretaci dat a je založeno na originálním usuzování, které může být považováno za subjektivní a závislé na perspektivě autora.

„Podle tohoto modelu vzniká tím víc pracovních míst, čím víc podniků „umře“.“⁶⁰

Tento model je teoretickou hypotézou, která závisí na určité interpretaci dat. Není univerzálně platná a může se lišit v různých kontextech a podmínkách. Proto je to relativní pravda.

„Tato kuriózní metoda se zdůvodňuje tím, že bývalí zaměstnanci, kteří se po úpadku nějakého podniku ocitnou bez práce, si z větší části sami založí nějaký podnik, takže se zvýší počet firem.“⁶¹

Toto tvrzení je teoretické povahy a závisí na předpokladech o chování bývalých zaměstnanců. Není to univerzálně platné tvrzení a může se lišit v různých situacích. Tudíž se jedná o relativní pravdu.

Identifikace klíčové pasáže – Big brother je čilejší než kdy jindy

Analýzu Farkase bych zakončil analýzou výroku ze strany 224 o tzv. „průhledném politikovi“, tedy o politikovi, o kterém veřejnost vše ví.“⁶²

Tuto pasáž jsem vybral, protože vyvolává otázky týkající se hranic mezi transparentností a narušením soukromí. Ukazuje, že snaha o vytvoření „průhledného politika“ může vést k odhalování drobných prohřešků, které mohou být interpretovány různě, což přináší diskusi o etice takových metod.

„Představte si takovýto scénář: jistý úřad si vezme na mušku určitého politika. Tajně se na něj vypyává ve všech bankách a zjistí, že ten dobrý muž má několik účtů na různých místech. Nyní je dotyčný v USA. A tak úřad pověří jistou americkou firmu, aby po něm pátrala ve 200 milionech soudních spisů v Americe. A opravdu, firma najde řadu

---

Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 193.

⁶⁰ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady* (Euromedia Group – Knižní klub).

Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 193.

⁶¹ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady* (Euromedia Group – Knižní klub).

Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 193.

⁶² FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady* (Euromedia Group – Knižní klub).

Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 224.

prohřešků: rychlá jízda, špatné parkování, bavil se s policistkou převlečenou za prostitutku, nezaplátil CD v obchodě (strčili mu ho do kapsy) a ještě řadu dalších věcí. To bychom měli „průhledného politika“.⁶³

Nyní aplikuji kódovací schéma na daný text:

„Představte si takovýto scénář: jistý úřad si vezme na mušku určitého politika.“⁶⁴

[TA] - Toto tvrzení popisuje hypotetický scénář a je založeno na teoretické představě, nikoliv na konkrétních, ověřitelných datech.

„Tajně se na něj vyptává ve všech bankách a zjistí, že ten dobrý muž má několik účtů na různých místech.“⁶⁵

[FT] - I když jde o hypotetickou situaci, tvrzení o vyptávání ve všech bankách a zjištění několika účtů je prezentováno jako konkrétní informace.

„Nyní je dotyčný v USA.“⁶⁶

[FT] - Toto tvrzení poskytuje konkrétní, ověřitelnou informaci o umístění osoby.

„A tak úřad pověří jistou americkou firmu, aby po něm pátrala ve 200 milionech soudních spisů v Americe.“⁶⁷

[FT] - Tvrzení o pověření americké firmy pátráním ve velkém množství soudních spisů je konkrétní a ověřitelné v rámci hypotetického scénáře.

„A opravdu, firma najde řadu prohřešků: rychlá jízda, špatné parkování, bavil se s policistkou převlečenou za prostitutku, nezaplátil CD v obchodě (strčili mu ho do kapsy) a

---

⁶³ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 224.

⁶⁴ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 224.

⁶⁵ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 224.

⁶⁶ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 224.

⁶⁷ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 224.

ještě řadu dalších věcí.“⁶⁸

[ED] - Toto tvrzení uvádí konkrétní příklady prohřešků nalezených firmou, což je prezentováno jako konkrétní empirický základ pro tvrzení o „průhledném politikovi“.

„To bychom měli „průhledného politika“.“⁶⁹

[TA] - Tento závěr je založen na předpokladech a hypotetickém scénáři. Je to interpretace toho, co by znamenalo být „průhledným politikem“, a není to empiricky ověřitelná skutečnost, ale spíše teoretický závěr.

Absolutní a relativní pravda ve výroku:

Absolutní pravda (AP)

„Nyní je dotyčný v USA.“⁷⁰

Tento údaj je konkrétní a ověřitelný, pokud bychom měli k dispozici odpovídající informace.

„Firma najde řadu prohřešků: rychlá jízda, špatné parkování, bavil se s policistkou převlečenou za prostitutku, nezaplatil CD v obchodě (strčili mu ho do kapsy) a ještě řadu dalších věcí.“⁷¹

Pokud je tvrzení o prohřešcích založeno na konkrétních důkazech, pak to může být považováno za absolutní pravdu, protože se jedná o faktické údaje o prohřešcích, pokud jsou ověřitelné.

Relativní pravda (RP)

„Představte si takovýto scénář: jistý úřad si vezme na mušku určitého politika.“⁷²

---

⁶⁸ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 224.

⁶⁹ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 224.

⁷⁰ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 224.

⁷¹ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 224.

⁷² FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*.

Toto je hypotetický scénář, který není založen na konkrétních datech nebo událostech. Je to teoretická úvaha a nemůže být ověřena jako skutečnost bez dalšího kontextu.

„Tajně se na něj vyptává ve všech bankách a zjistí, že ten dobrý muž má několik účtů na různých místech.“⁷³

Tento popis je součástí hypotetického scénáře. I když může být technicky možné, jaké účty má politik, v tomto kontextu je to relativní pravda, protože je součástí fiktivního příběhu.

„A tak úřad pověří jistou americkou firmu, aby po něm pátrala ve 200 milionech soudních spisů v Americe.“⁷⁴

Tvrzení o pověření firmy a její práci ve velkém množství soudních spisů je součástí hypotetického scénáře a nemá konkrétní empirické důkazy.

„To bychom měli „průhledného politika“.“⁷⁵

Tento závěr je subjektivní a založený na interpretaci toho, co by znamenalo být „průhledným politikem“. Je to teoretický výstup z hypotetického scénáře a nelze ho považovat za absolutní pravdu.

Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 224.

⁷³ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*.

Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 224.

⁷⁴ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*.

Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 224.

⁷⁵ FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*.

Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6. str. 224.

2. Diskurzivní analýza knihy Jiřího Tábořského

Jiří Tábořský většinu svého profesního života strávil v médiích, zaměřoval se na veřejné finance, rozpočet, daně, sociální témata a státní IT systémy. Byl to redaktor Hospodářských novin, České pozice, Lidových novin a dalších méně známých redakcí. Působil také jako ekonomický analytik ve státní správě a byl tiskovým mluvčím prezidentské kampaně Michala Horáčka. Aktuálně pracuje v časopisu Trade-off, kde je redaktorem pravidelné rubriky „Predikce rok poté“.⁷⁶

Identifikace klíčové pasáže – citát Michiavelli

Jiří Tábořský ve své knize V síti (dez)informací na straně 20 velmi dobře popisuje význam informace a znalosti na citátu z Machiavelliho Umění války:

„Vyhrává ten, jehož armáda je poháněna stejným duchem, napříč všemi jejími liniemi.“
Těžko věřit, že by to šlo zařídit jinak než – řečeno dnešním slovníkem – kvalitní interní komunikací.“⁷⁷

Tuto pasáž jsem si vybral proto, že kdo si každopádně uvědomoval sílu informace a její interpretace, byla církev. A právě církev dala světu slovo propaganda. „Tento výraz se poprvé objevil v 17. století ve Vatikánu, v časech velkých bojů katolíků s protestanty.“⁷⁸

Nyní aplikuji kódovací schéma na daný text:

„Vyhrává ten, jehož armáda je poháněna stejným duchem, napříč všemi jejími liniemi.“⁷⁹
[OZ] - Toto tvrzení vyjadřuje subjektivní pohled na důležitost jednotného ducha v armádě, i když je to vyjádřeno jako obecná pravda.

---

⁷⁶ Trade-off, aktualizováno 2024-06-30 [cit. 2024-06-30]. Dostupný z WWW: <<http://trade-off.cz/autor/taborsky/>>.

⁷⁷ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 20.

⁷⁸ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 20.

⁷⁹ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 20.

"Těžko věřit, že by to šlo zařídit jinak než – řečeno dnešním slovníkem – kvalitní interní komunikací."⁸⁰

[OZ] - Toto tvrzení je interpretace a subjektivní názor na to, jak dosáhnout jednoty v armádě.

Absolutní a relativní pravda ve výroku:

Machiavelliho citát je filosofická úvaha, relativní pravda.

Celkově tento text ilustruje, jak důležitou roli hraje informace a propagace v utváření myšlení a chování lidí a jaký vliv může mít instituce, jako je církev, v tomto procesu. Táborský také poukazuje na dualitu propagandy, kde může být použita jak k manipulaci, tak k pozitivním účelům, jako je informování a vytváření povědomí. Zároveň ale pro to nemá žádné důkazy, pracuje na myšlenkovém principu, tak to je a basta. Opět zde není zastoupena absolutní pravda, ale jen relativní pravda, založená na názoru autora.

Identifikace klíčové pasáže – Největší Fake News

„Postupem času se propagandistické techniky zlepšovaly. Jejich cíle nebyly jiné, než o jakých psal Sun-c‘ či Machiavelli, ale zdokonalovalo se provedení. A stále modernější komunikační prostředky umožňovaly ovlivnit řádově stále větší množství lidí. Poměrně vysokou účinností a propracovaností různých zastíracích dezinformačních operací se proslavilo Rusko.“⁸¹

Tuto pasáž ze strany 22 jsem si vybral, protože poukazuje na historický vývoj propagandistických technik a jejich zdokonalení v průběhu času. Toto téma je významné, protože zlepšování technik propagandy ukazuje na rostoucí sofistikovanost metod používaných k ovlivňování veřejného mínění. Odkaz na Sun-c‘ a Machiavelliho zdůrazňuje, že základní cíle propagandy zůstávají po staletí stejné, i když se mění prostředky a metody.

---

⁸⁰ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 20.

⁸¹ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 22.

Nyní aplikuji kódovací schéma na daný text:

"Postupem času se propagandistické techniky zlepšovaly."⁸²

[FT] - Toto je obecně přijímané tvrzení o vývoji propagandy.

"Jejich cíle nebyly jiné, než o jakých psal Sun-c' či Machiavelli, ale zdokonalovalo se provedení."⁸³

[FT] - Tvrzení o cílech propagandy je faktické, odkazuje na známé historické texty.

"A stále modernější komunikační prostředky umožňovaly ovlivnit řádově stále větší množství lidí."⁸⁴

[FT] - Tvrzení o vlivu moderních komunikačních prostředků na propagandu je faktické.

"Poměrně vysokou účinností a propracovaností různých zastíracích dezinformačních operací se proslavilo Rusko."⁸⁵

[FT] - Obecně přijímané tvrzení o ruské propagandě a dezinformacích.

Absolutní a relativní pravda ve výroku:

Absolutní pravda (AP)

„A stále modernější komunikační prostředky umožňovaly ovlivnit řádově stále větší množství lidí.“⁸⁶

Toto tvrzení lze považovat za absolutní pravdu, pokud je podpořeno empirickými důkazy o tom, že moderní komunikační technologie, jako jsou televize, internet, sociální média, skutečně umožnily ovlivnit větší množství lidí než dřívější technologie. Tento fakt lze objektivně měřit a ověřit.

---

⁸² TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 22.

⁸³ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 22.

⁸⁴ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 22.

⁸⁵ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 22.

⁸⁶ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 22.

Relativní pravda (RP)

„Postupem času se propagandistické techniky zlepšovaly.“⁸⁷

Toto tvrzení je založeno na historickém pozorování a subjektivním hodnocení. Je obtížné přesně a objektivně měřit zlepšení propagandistických technik, protože to závisí na konkrétním kontextu a kritériích hodnocení.

„Jejich cíle nebyly jiné, než o jakých psal Sun-c' či Machiavelli, ale zdokonalovalo se provedení.“⁸⁸

Tvrzení o tom, že cíle propagandy zůstávají stejné jako ty, které popsali Sun-c' a Machiavelli, je interpretativní a závisí na subjektivním pohledu na dějiny a filozofii propagandy. Hodnocení zdokonalení provedení je také relativní, protože to závisí na konkrétních kritériích a kontextu.

„Poměrně vysokou účinností a propracovaností různých zastíracích dezinformačních operací se proslavilo Rusko.“⁸⁹

Toto tvrzení je založeno na subjektivním hodnocení a interpretaci účinnosti a propracovanosti dezinformačních operací Ruska. Ačkoli existují konkrétní případy a důkazy, které podporují toto tvrzení, hodnocení „vysoké účinnosti“ a „propracovanosti“ je relativní a může se lišit podle různých zdrojů a perspektiv.

Identifikace klíčové pasáže – Jak měnit realitu

„Po chvilkové paralýze jsem pavouka (stále ještě s mrazením v zádech) chytl mezi nějakou miskou a prkno, vynesl ho z dílny na zahradu a vypustil do trávy. Jakmile se ocitl na světle, celý se schoulil, přitáhl nohy k tělu a vypadal, že má strach. Celou situaci to ve zlomku vteřiny otočilo a bylo mi křížáka spíš líto. Byl bych ho klidně vzal do ruky. Strach byl pryč.“⁹⁰

---

⁸⁷ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 22.

⁸⁸ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 22.

⁸⁹ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 22.

⁹⁰ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 39.

Tuto pasáž ze strany 39 jsem si vybral, protože je zajímavá tím, jak se nám mění realita a vnímání reality. To samé se děje s informacemi. Slova mají obrovskou moc. Autor zde vysvětluje manipulaci se slovy, používání citově zabarvených slov i techniku asociací. Pravda z různého úhlu pohledu se také stává relativní a může být interpretována různými způsoby v závislosti na úhlu pohledu.

Nyní aplikuji kódovací schéma na daný text:

„Po chvilkové paralýze jsem pavouka (stále ještě s mrazením v zádech) chytl mezi nějakou miskou a prkno, vynesl ho z dílny na zahradu a vypustil do trávy.“⁹¹

[OZ] - „Po chvilkové paralýze jsem pavouka (stále ještě s mrazením v zádech) chytl mezi nějakou miskou a prkno.“

[ED] - „vynesl ho z dílny na zahradu a vypustil do trávy.“

„Jakmile se ocitl na světle, celý se schoulil, přitáhl nohy k tělu a vypadal, že má strach.“⁹²

[FT] - I když jde o subjektivní interpretaci pavoučího chování, je to pozorování založené na konkrétní události.

„Celou situaci to ve zlomku vteřiny otočilo a bylo mi křížáka spíš líto. Byl bych ho klidně vzal do ruky. Strach byl pryč.“⁹³

[OZ] - „Celou situaci to ve zlomku vteřiny otočilo a bylo mi křížáka spíš líto.“

Absolutní a relativní pravda ve výroku:

Absolutní pravda (AP)

„Po chvilkové paralýze jsem pavouka (stále ještě s mrazením v zádech) chytl mezi nějakou miskou a prkno, vynesl ho z dílny na zahradu a vypustil do trávy.“⁹⁴

---

⁹¹ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 39.

⁹² TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 39.

⁹³ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 39.

⁹⁴ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 39.

Tato část popisuje konkrétní fyzické akce, které lze ověřit a jsou objektivně pravdivé.

„Jakmile se ocitl na světle, celý se schoulil, přitáhl nohy k tělu a vypadal, že má strach.“⁹⁵

Objektivní popis chování pavouka, konkrétní pozorování pavouka.

Relativní pravda (RP)

„Po chvilkové paralýze“ a „stále ještě s mražením v zádech“⁹⁶

A zároveň jde o subjektivní popis pocitů a subjektivní zkušenost.

„Jakmile se ocitl na světle, celý se schoulil, přitáhl nohy k tělu a vypadal, že má strach.“⁹⁷

Interpretace chování pavouka jako strachu, což je i subjektivní hodnocení.

„Byl bych ho klidně vzal do ruky. Strach byl pryč.“⁹⁸

Subjektivní změna v pocitech a rozhodnutí.

Identifikace klíčové pasáže – Manipulace se slovy

„V tiskových zprávách policie se třeba nedočtete, že policista někoho zastřelil. Vždy se píše, že „policista byl donucen k použití střelné zbraně“. Na použití podobných obrátů existují celé manuály, které v zásadě mají za cíl převést odpovědnost za to, co se ještě děje, někam jinam. Samotné použití trpného rodu místo činného vzbuzuje dojem, že se věci tak nějak dějí samy od sebe, v důsledku zásahu jakési neuchopitelné vyšší moci. Policista už v tu chvíli není aktivním vykonavatelem, ale pasivním nástrojem někoho či něčeho jiného.“⁹⁹

---

⁹⁵ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 39.

⁹⁶ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 39.

⁹⁷ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 39.

⁹⁸ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 39.

⁹⁹ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 46.

Tuto pasáž ze strany 46 jsem si vybral, protože výstižně poukazuje na způsob, jakým jazyk a formulace mohou ovlivňovat naše vnímání událostí. Tato formulace není ani pravda, ani lež, ale jakýsi rozmazaný popis reality, který zanechává čtenáře v neurčitěm stavu ohledně odpovědnosti a okolností události. Tento jazykový trik může zmírňovat vnímání viny nebo odpovědnosti, což je pro organizace jako policie strategicky výhodné. Text tedy ukazuje, jak slova a jejich uspořádání mohou mít mocný vliv na interpretaci skutečností. Je to příklad toho, jak jazyk může být použit k manipulaci vnímání událostí a vytváření určitých dojmů, aniž by se uchylovalo k přímé lži. Můj výběr tohoto textu podtrhuje důležitost kritického přístupu k informacím a uvědomění si, jak mohou být formulace použity k ovlivňování našich názorů a pocitů.

Nyní aplikuji kódovací schéma na daný text:

„V tiskových zprávách policie se třeba nedočtete, že policista někoho zastřelil.“¹⁰⁰

[FT] - Toto tvrzení popisuje způsob, jakým jsou informace prezentovány, ale není empiricky doloženo konkrétním důkazem.

„Vždy se píše, že „policista byl donucen k použití střelné zbraně“.“¹⁰¹

[FT] - Toto tvrzení také popisuje formu vyjadřování, ale není podloženo empirickým důkazem.

„Na použití podobných obrátů existují celé manuály, které v zásadě mají za cíl převést odpovědnost za to, co se ještě děje, někam jinam.“¹⁰²

[ED] - Toto tvrzení lze ověřit existencí těchto manuálů.

„které v zásadě mají za cíl převést odpovědnost za to, co se ještě děje, někam jinam.“¹⁰³

[FT] - Tvrzení o účelu těchto manuálů je interpretací a ne empirickým faktem.

---

¹⁰⁰ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 46.

¹⁰¹ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 46.

¹⁰² TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 46.

¹⁰³ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 46.

„Samotné použití trpného rodu místo činného vzbuzuje dojem, že se věci tak nějak dějí samy od sebe, v důsledku zásahu jakési neuchopitelné vyšší moci.“¹⁰⁴

[FT] - Toto tvrzení popisuje subjektivní interpretaci jazykového jevu.

„Policista už v tu chvíli není aktivním vykonavatelem, ale pasivním nástrojem někoho či něčeho jiného.“¹⁰⁵

[FT] - Toto tvrzení je také interpretací a subjektivním hodnocením situace.

Absolutní a relativní pravda ve výroku

Absolutní pravda (AP)

„Na použití podobných obrátů existují celé manuály,“¹⁰⁶

Toto tvrzení lze ověřit existencí těchto manuálů.

Relativní pravda (RP)

„V tiskových zprávách policie se třeba nedočtete, že policista někoho zastřelil.“¹⁰⁷

Toto tvrzení se zakládá na interpretaci a předpokladech o obsahu tiskových zpráv, které mohou být subjektivně hodnoceny. Je to tvrzení o způsobu prezentace informací, které může být pravdivé v některých případech, ale není absolutní a univerzální.

„Vždy se píše, že „policista byl donucen k použití střelné zbraně“.“¹⁰⁸

Toto tvrzení je opět interpretací způsobu, jakým jsou informace podávány. Nejedná se o absolutní pravdu, protože formulace tiskových zpráv se mohou lišit v závislosti na situaci a jurisdikci.

---

¹⁰⁴ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 46.

¹⁰⁵ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 46.

¹⁰⁶ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 46.

¹⁰⁷ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 46.

¹⁰⁸ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 46.

„které v zásadě mají za cíl převést odpovědnost za to, co se ještě děje, někam jinam.“¹⁰⁹

Tvrzení o účelu těchto manuálů je interpretací, a ne empirickým faktem. Záměr těchto manuálů může být subjektivně hodnocen.

„Samotné použití trpného rodu místo činného vzbuzuje dojem, že se věci tak nějak dějí samy od sebe, v důsledku zásahu jakési neuchopitelné vyšší moci.“¹¹⁰

Toto tvrzení je interpretací jazykového jevu a jeho psychologického dopadu na čtenáře. Je to subjektivní názor na účinek používání trpného rodu.

„Policista už v tu chvíli není aktivním vykonavatelem, ale pasivním nástrojem někoho či něčeho jiného.“¹¹¹

Toto tvrzení je subjektivní interpretací role policisty v kontextu dané situace a použití trpného rodu. Je to hodnotící tvrzení.

Identifikace klíčové pasáže – Manipulace se slovy na sociálních sítích

„Facebook kupříkladu umožňuje takzvané dark posty. Jedná se o to, že na firemní nebo kampaňovou stránku umístíte pár nových příspěvků, ale ty nejsou vidět. Zobrazují se jen na facebookové zdi cílových skupin, které jste si vybrali. Díky tomu můžete sociální síť doslova zaplavit různými sděleními pro různé cílové skupiny, ale vaše vlastní stránka zůstane čistá.“¹¹²

Vybral jsem si tuto pasáž ze strany 50 - 51, protože tato pasáž osvětluje manipulativní techniky, které se v dnešní době často využívají k ovlivňování veřejného mínění a šíření určitých sdělení prostřednictvím sociálních médií a žurnalistických praktik. Text o dark postech na Facebooku ilustruje, jak politické strany a další organizace využívají cílené reklamy na sociálních sítích k oslovování specifických skupin lidí. I když kampaňová

---

¹⁰⁹ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 46.

¹¹⁰ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 46.

¹¹¹ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 46.

¹¹² TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 50 - 51.

stránka může být veřejně viditelná a zdát se čistá, dark posty umožňují cíleně posílat zprávy jen určitému publiku, aniž by byly viditelné pro veřejnost. To může být použito k manipulaci nebo k šíření zaujatých nebo nepravdivých informací.

Nyní aplikuji kódovací schéma na daný text:

„Facebook kupříkladu umožňuje takzvané dark posty.“¹¹³

[FT] - Tvrzení popisuje funkci Facebooku, která je obecně známá a akceptovaná jako fakt.

„Jedná se o to, že na firemní nebo kampaňovou stránku umístíte pár nových příspěvků, ale ty nejsou vidět.“¹¹⁴

[FT] - Popis fungování dark postů na Facebooku, což je technická charakteristika služby.

„Zobrazují se jen na facebookové zdi cílových skupin, které jste si vybrali.“¹¹⁵

[FT] - Popis cílení dark postů, což je funkce, která je technicky podložená a obecně známá.

„Díky tomu můžete sociální síť doslova zaplavit různými sděleními pro různé cílové skupiny, ale vaše vlastní stránka zůstane čistá.“¹¹⁶

[FT] - Tvrzení o možnostech využití dark postů a jejich efektu na veřejnou stránku. Toto tvrzení vychází z logiky fungování služby a je obecně akceptované jako fakt.

Absolutní a relativní pravda ve výroku

Absolutní pravda (AP)

„Facebook kupříkladu umožňuje takzvané dark posty.“¹¹⁷

---

¹¹³ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 50 - 51.

¹¹⁴ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 50 - 51.

¹¹⁵ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 50 - 51.

¹¹⁶ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 50 - 51.

¹¹⁷ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 50 - 51.

Toto tvrzení lze ověřit přímo u zdroje, tedy na Facebooku. Dark posty jsou oficiálně podporovaná funkce na této platformě.

„Jedná se o to, že na firemní nebo kampaňovou stránku umístíte pár nových příspěvků, ale ty nejsou vidět.“¹¹⁸

Toto tvrzení je ověřitelné technickou specifikací dark postů. Dark posty skutečně nejsou vidět na veřejném profilu stránky, ale pouze v cílených reklamách.

„Zobrazují se jen na facebookové zdi cílových skupin, které jste si vybrali.“¹¹⁹

Toto tvrzení je také technicky ověřitelné. Dark posty se zobrazují pouze cílovým skupinám vybraným v reklamní kampani.

Relativní pravda (RP)

„Díky tomu můžete sociální síť doslova zaplavit různými sděleními pro různé cílové skupiny, ale vaše vlastní stránka zůstane čistá.“¹²⁰

Toto tvrzení je interpretací a může být subjektivní. Zatímco technicky je možné, že dark posty umožňují cílení různých sdělení na různé skupiny, tvrzení, že „můžete sociální síť doslova zaplavit“ závisí na míře využití této funkce.

Identifikace klíčové pasáže – Lze říct vážně celou pravdu?

„Zdrojové informace o vytváření úsudku o vaší osobě pocházejí od vás. Je tedy na místě se trochu zamyslet nad tím, jaké informace o sobě dáte okolí k dispozici (ano, týká se to i informací, které o sobě poskytujete širokému světu na sociálních sítích). S trochou hereckého talentu můžete na dost dlouhou dobu vytvořit uvěřitelné zdání zcela alternativní reality.“¹²¹

---

¹¹⁸ TÁBORSKÝ, Jirí. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 50 - 51.

¹¹⁹ TÁBORSKÝ, Jirí. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 50 - 51.

¹²⁰ TÁBORSKÝ, Jirí. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 50 - 51.

¹²¹ TÁBORSKÝ, Jirí. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 52.

Vybral jsem si pasáž ze strany 52, protože mě zaujal fakt, jestli tím vším nepřetváříme sami sebe? Tato pasáž je také zajímavá kvůli svému významu pro porozumění sociální dynamiky a interakcí mezi lidmi. Autor zde popisuje techniku řízení dojmů, která je běžná v různých situacích, jako je například pracovní pohovor, kdy často prezentujeme své pozitivní stránky.

Nyní aplikuji kódovací schéma na daný text:

„Zdrojové informace o vytváření úsudku o vaší osobě pocházejí od vás.“¹²²

[FT] - Toto tvrzení obecně platí a je přijímáno jako fakt, že informace, které o sobě lidé poskytují, jsou zdrojem úsudků o jejich osobě.

„Je tedy na místě se trochu zamyslet nad tím, jaké informace o sobě dáte okolí k dispozici (ano, týká se to i informací, které o sobě poskytujete širokému světu na sociálních sítích).“¹²³

[FT] - Tvrzení, že lidé by měli přemýšlet o tom, jaké informace sdílí, je obecně přijímáno jako dobrá rada a platí v kontextu sociálních sítí.

„S trochou hereckého talentu můžete na dost dlouhou dobu vytvořit uvěřitelné zdání zcela alternativní reality.“¹²⁴

[OZ] - Toto tvrzení je interpretací a závisí na individuálních schopnostech a kontextu. Není to absolutní pravda, protože schopnost vytvořit uvěřitelné zdání alternativní reality závisí na mnoha faktorech.

Absolutní a relativní pravda ve výroku:

Absolutní pravda (AP)

„Zdrojové informace o vytváření úsudku o vaší osobě pocházejí od vás.“¹²⁵

---

¹²² TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 52.

¹²³ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 52.

¹²⁴ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 52.

¹²⁵ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 52.

Toto tvrzení je obecně pravdivé, protože informace, které lidé o sobě sdílí, jsou hlavním zdrojem, ze kterého si ostatní utvářejí úsudek. To je ověřitelné pozorováním a studií lidského chování.

Relativní pravda (RP)

„Je tedy na místě se trochu zamyslet nad tím, jaké informace o sobě dáte okolí k dispozici (ano, týká se to i informací, které o sobě poskytnete širokému světu na sociálních sítích).“¹²⁶

Tvrzení je spíše doporučení nebo názor než objektivní fakt. I když je obecně rozumné, aby lidé přemýšleli o tom, jaké informace sdílí, míra a způsob, jakým to dělají, je subjektivní a individuální.

„S trochou hereckého talentu můžete na dost dlouhou dobu vytvořit uvěřitelné zdání zcela alternativní reality.“¹²⁷

Toto tvrzení závisí na individuálních schopnostech a okolnostech. Zatímco někteří lidé mohou být schopni vytvořit alternativní realitu, pro jiné to nemusí být reálné nebo možné. Tento výrok je tedy subjektivní a nelze jej považovat za absolutní pravdu.

---

¹²⁶ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 52.

¹²⁷ TÁBORSKÝ, Jiří. V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7. str. 52.

3. Diskurzivní analýza knihy Karla Řehky

Karel Řehka má vojenskou hodnost generál poručík (od 8. 5. 2023), náčelník Generálního štábu Armády České republiky (od 1. 7. 2022), byl ředitelem Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost (2020 – 2022).¹²⁸

Je veterán vojenských operací na Balkáně a v Afghánistánu, o válkách toho ví, jako málokdo v naší zemi. Název jeho knihy je *Informační válka*, která vyšla v roce 2017.¹²⁹

Informační válka je velmi diskutované téma dnešního světa.

Karel Řehka ve své knize *Informační válka* popisuje - Jak jsou využívány nové informační technologie ve válkách a konfliktech? Jak byla vedena válka v Perském zálivu, na Balkáně či Krymu a jak se budou konflikty vyvíjet? Informace vždy hrály klíčovou roli ve válkách a dnes jsou ještě důležitější. Efektivní komunikace zvyšuje zranitelnost v informačním prostředí. Informační působení se stalo rozhodujícím pro vedení válek. Autor zasazuje tuto problematiku do širšího rámce vývoje války, využívá historické příklady a koncepty tří civilizačních vln a čtyř generací moderního válečnictví, naznačuje možný budoucí vývoj konfliktů včetně kybernetických válek. Zvláštní kapitola se věnuje ruskému informačnímu působení vůči ČR a jejím spojencům. Kniha generála Řehky vysvětluje válku v informačním prostředí a pomáhá čtenářům pochopit specifika války v informačním věku, přispívá k diskusi o bezpečnosti a obraně.¹³⁰

Identifikace klíčové pasáže – Informační revoluce ve vojenství

„*Informační revoluce* ve vojenství se projevuje tak, že je kladen důraz na informační dimenzi vedení války. Tato *informační dimenze* v sobě zahrnuje veškeré informační zdroje, které mají relevantní podíl na výsledku konfliktu. Na strategické úrovni je cílem informačního vedení války ovlivnit volbu cílové skupiny a její chování. Na operační úrovni informační působení podporuje tyto strategické cíle tak, že narušuje schopnost

¹²⁸ Armáda ČR, aktualizováno 2024-05-08 [cit. 2024-06-30]. Dostupný z WWW:

<<https://acr.army.cz/informacni-servis/nacelnik-generalniho-stabu-armady-ceske-republiky--237088/>>.

¹²⁹ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 13.

¹³⁰ Databáze knih, aktualizováno 2024-06-30 [cit. 2024-06-30]. Dostupný z WWW:

<<https://www.databazeknih.cz/knihy/informacni-valka-361503>>.

protivníka realizovat svá rozhodnutí.“¹³¹

Tuto pasáž ze stran 42 – 43 jsem vybral z několika důvodů. Téma informační revoluce ve vojenství je aktuální a důležité, zejména v kontextu moderních konfliktů a technologických změn. Text zdůrazňuje důležitost informací pro vedení války na strategické i operační úrovni. Zaujala mě zmínka o kyberprostoru a elektromagnetickém působení.

Je to zahrnutí moderních technologických aspektů války a uvádí je do souvislosti s moderními prostředky boje. Koncept informační převahy a její klíčová role v moderních konfliktech je důležitý a fascinující. Získání a udržení informační převahy může být rozhodujícím faktorem ve vedení války. Celkově vnímám toto téma hluboké a komplexní. Téma informace zde hraje klíčovou roli.

Nyní aplikuji kódovací schéma na daný text:

"Informační revoluce ve vojenství se projevuje tak, že je kladen důraz na informační dimenzi vedení války."¹³²

[FT] - Tvrzení o důrazu na informační dimenzi ve vedení války.

"Tato informační dimenze v sobě zahrnuje veškeré informační zdroje, které mají relevantní podíl na výsledku konfliktu."¹³³

[FT] - Popis informační dimenze zahrnující relevantní informační zdroje.

"Na strategické úrovni je cílem informačního vedení války ovlivnit volbu cílové skupiny a její chování."¹³⁴

[FT] - Cíl informačního vedení války na strategické úrovni.

---

¹³¹ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 42 - 43.

¹³² ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 42 - 43.

¹³³ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 42 - 43.

¹³⁴ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 42 - 43.

"Na operační úrovni informační působení podporuje tyto strategické cíle tak, že narušuje schopnost protivníka realizovat svá rozhodnutí."¹³⁵

[FT] - Funkce informačního působení na operační úrovni.

Absolutní a relativní pravda ve výroku:

Absolutní pravda (AP)

Text je bohatý na faktická tvrzení, která popisují koncepty a strategie v rámci informační revoluce ve vojenství. Tato tvrzení jsou absolutní pravdy, protože informační technologie skutečně transformovaly způsoby vedení války a důraz na informační dimenzi je nezpochybnitelný fakt. Dále i proto, protože ovlivňování cílových skupin a jejich chování je klíčovým cílem informačního vedení války na strategické úrovni. Dále jsou tato tvrzení absolutní pravda, protože narušování schopnosti protivníka realizovat svá rozhodnutí je běžnou praxí informačního působení na operační úrovni.

Relativní pravda (RP)

V celém textu jsou uvedena tvrzení, která jsou obecně akceptována a podložena důkazy, což z nich činí absolutní pravdy. Není zde prostor pro subjektivní interpretaci, protože tvrzení jsou podložena empirickými důkazy a široce přijímanými fakty v oblasti moderního vojenství. Tedy není zde žádná relativní pravda.

Identifikace klíčové pasáže – Velení v informační době

„Velení a řízení ve válce je především o tom mít včas k dispozici správné množství potřebných informací, být schopen je vyhodnotit, dobře porozumět situaci, správně se rozhodnout a včas toto rozhodnutí s užitečnými informacemi distribuovat dále těm správným příjemcům. Tento proces je trvalý a nepřetržitý.“¹³⁶

Tuto pasáž ze strany 43 jsem vybral, protože zdůrazňuje klíčovou roli informací ve vedení války. Text podtrhuje, že úspěšné velení a řízení ve válce vyžaduje správné informace,

¹³⁵ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 42 - 43.

¹³⁶ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 43.

schopnost je vyhodnotit, porozumět situaci, rozhodnout se a efektivně distribuovat rozhodnutí. Tyto myšlenky rezonují s mým zájmem o strategii a velení. Tato pasáž zdůrazňuje, že proces velení a řízení je trvalý a nepřetržitý, což může být důležité pro dynamiku vojenských operací a strategické plánování.

Nyní aplikuji kódovací schéma na daný text:

"Velení a řízení ve válce je především o tom mít včas k dispozici správné množství potřebných informací, být schopen je vyhodnotit, dobře porozumět situaci, správně se rozhodnout a včas toto rozhodnutí s užitečnými informacemi distribuovat dále těm správným příjemcům."¹³⁷

[FT] - Tvrzení o klíčových aspektech velení a řízení ve válce.

"Tento proces je trvalý a nepřetržitý."¹³⁸

[FT] - Tvrzení o nepřetržitosti a trvalosti procesu velení a řízení ve válce. Text obsahuje faktická tvrzení o podstatě velení a řízení ve válce, zdůrazňující význam informací a rozhodovacích procesů.

Absolutní a relativní pravda ve výroku:

Absolutní pravda (AP)

„Velení a řízení ve válce je především o tom mít včas k dispozici správné množství potřebných informací, být schopen je vyhodnotit, dobře porozumět situaci, správně se rozhodnout a včas toto rozhodnutí s užitečnými informacemi distribuovat dále těm správným příjemcům.“¹³⁹

Toto tvrzení je obecně akceptované a podporované vojenskou teorií a praxí. Velení a řízení ve válce se skutečně opírá o včasné a přesné informace, jejich správné vyhodnocení a distribuci, což je klíčové pro efektivní rozhodování a operace na bojišti.

---

¹³⁷ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 43.

¹³⁸ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 43.

¹³⁹ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 43.

„Tento proces je trvalý a nepřetržitý.“¹⁴⁰

Toto tvrzení je rovněž podloženo fakty. Vojenské operace a velení vyžadují nepřetržitý tok informací a rozhodovacích procesů, aby byla zajištěna kontinuita a efektivita operací.

Relativní pravda (RP)

„Správné množství potřebných informací“¹⁴¹

Toto je relativní pravda, protože to, co je považováno za "správné množství", může záviset na specifických okolnostech, typu konfliktu a dostupných zdrojích. Potřeba informací se může lišit v různých situacích.

„Dobře porozumět situaci.“¹⁴²

Toto je relativní pravda, protože úplné a přesné porozumění situaci může být ovlivněno různými faktory, jako je kvalita informací, zkušenosti velitelů, a další neznámé proměnné. Porozumění může být subjektivní a závislé na interpretaci.

„Správně se rozhodnout.“¹⁴³

Toto je relativní pravda, protože "správnost" rozhodnutí je často posuzována až ex post, na základě výsledků a vývoje situace. To, co je v daném okamžiku považováno za správné rozhodnutí, se může později ukázat jako nesprávné kvůli nepředvídaným okolnostem.

Identifikace klíčové pasáže – Budoucí prostředí

„Budoucí válku lze ze současných trendů jen stěží přesně predikovat. Jistě se budou vyskytovat takzvané diskontinuity a překvapení ve statistice známě jako „černé labutě“. Lze předpokládat, že i odlehlým horským oblastem podobným dnešnímu Afghánistánu se se konflikty v budoucnu nevyhnou. Války jsou však společenským jevem a budou se odehrávat především tam, kde jsou lidé. Budoucí válku sice nelze přesně předvídat, ale je možné vysledovat parametry a podmínky, za kterých bude probíhat.“¹⁴⁴

---

¹⁴⁰ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 43.

¹⁴¹ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 43.

¹⁴² ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 43.

¹⁴³ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 43.

¹⁴⁴ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 53.

Tuto pasáž ze strany 53 jsem vybral, protože zdůrazňuje důležitost porozumění současným trendům a jejich vlivu na budoucí válčení. Jde o analýzu a porozumění složitým sociálním a geopolitickým procesům. Pasáž se zaměřuje na trvalou povahu války jako společenského jevu. Budoucí válčení bude pravděpodobně probíhat v oblastech s hustým obyvatelstvem a méně rozvinutou infrastrukturou, což může být výsledkem demografických a sociálních trendů, jako je urbanizace a koncentrace obyvatel do městských oblastí. Tato analýza může být důležitá pro plánování bezpečnostních opatření a strategií, protože poukazuje na možné budoucí výzvy a oblasti, ve kterých by měly být zaměřeny preventivní opatření a intervence.

Nyní aplikuji kódovací schéma na daný text:

"Budoucí válku lze ze současných trendů jen stěží přesně predikovat."¹⁴⁵

[FT] - Toto tvrzení je obecně uznáváno jako pravdivé, i když budoucí události jsou často nepředvídatelné a závisí na mnoha proměnných.

„Jisté se budou vyskytovat takzvané diskontinuity a překvapení ve statistice známě jako „černé labutě“.“¹⁴⁶

[FT] - Pojem „černé labutě“ odkazuje na nepředvídatelné události s významnými dopady, což je uznávaný koncept v oblasti statistiky a rizikové analýzy.

„Lze předpokládat, že i odlehlým horským oblastem podobným dnešnímu Afghánistánu se konflikty v budoucnu nevyhnou.“¹⁴⁷

[FT] - Toto je pravděpodobný scénář založený na historických a současných trendech, i když se jedná o předpoklad, nikoli empiricky doložený fakt.

„Války jsou však společenským jevem a budou se odehrávat především tam, kde jsou lidé.“¹⁴⁸

[FT] - Toto je obecně uznávané tvrzení, které vychází ze základního pochopení války jako sociálního fenoménu.

---

¹⁴⁵ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 53.

¹⁴⁶ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 53.

¹⁴⁷ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 53.

¹⁴⁸ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 53.

„Budoucí válku sice nelze přesně předvídat, ale je možné vysledovat parametry a podmínky, za kterých bude probíhat.“¹⁴⁹

[FT] - Toto tvrzení uznává nepředvídatelnost budoucnosti, ale také možnost identifikovat určité vzorce nebo parametry.

Absolutní a relativní pravda ve výroku:

Absolutní pravda (AP)

„Budoucí válku lze ze současných trendů jen stěží přesně predikovat.“¹⁵⁰

Tento výrok uznává nepředvídatelnost budoucích událostí. Na základě neustále se měnících globálních podmínek je přesné předpovězení budoucí války obecně považováno za nemožné.

„Jistě se budou vyskytovat takzvané diskontinuity a překvapení ve statistice známé jako ‚černé labutě‘.“¹⁵¹

Koncept „černých labutí“ je dobře zavedený v oblasti statistiky a rizikové analýzy. Nepředvídatelné a významné události jsou neodmyslitelnou součástí komplexních systémů a jejich výskyt je považován za nevyhnutelný.

„Války jsou však společenským jevem a budou se odehrávat především tam, kde jsou lidé.“¹⁵²

Toto tvrzení vychází z historického a sociologického chápání války. Války jsou nevyhnutelně spojeny s lidskými společnostmi, a proto je pravdivé, že se budou vyskytovat tam, kde jsou lidé.

Relativní pravda (RP)

„Lze předpokládat, že i odlehlým horským oblastem podobným dnešnímu Afghánistánu se

---

¹⁴⁹ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 53.

¹⁵⁰ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 53.

¹⁵¹ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 53.

¹⁵² ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 53.

konflikty v budoucnu nevyhnou.“¹⁵³

Toto tvrzení je předpoklad založený na historických trendech a současné geopolitické situaci. Zatímco je pravděpodobné, že podobné oblasti budou i nadále konfliktními zónami, není to absolutní jistota.

„Budoucí válku sice nelze přesně předvídat, ale je možné vysledovat parametry a podmínky, za kterých bude probíhat.“¹⁵⁴

Toto tvrzení uznává nepředvídatelnost budoucnosti, ale také naznačuje, že určité vzorce nebo parametry lze identifikovat. Toto je relativní, protože identifikované parametry a podmínky mohou být subjektivní a závisí na aktuálních datech a analýzách.

Identifikace klíčové pasáže – Informační prostředí

„Informace byly pro vedení války důležité vždy. Tak jako roste význam informací ve všech oblastech lidské společnosti, jsou informace stále důležitější i ve vojenských operacích a pro vedení války obecně. Informační prostředí je významnou součástí celkového operačního a širšího bezpečnostního prostředí již dnes a jeho význam v budoucnu dále poroste. Státy a jejich ozbrojené síly musí být pro úspěšné vedení moderní války a vojenských operací schopny informačnímu prostředí rozumět, orientovat se v něm a musí být schopny v něm efektivně operovat.“¹⁵⁵

Tuto pasáž ze strany 58 jsem vybral, protože tento text reflektuje obecné povědomí o rostoucím významu informací ve vojenství a vojenských operacích. Pasáž zdůrazňuje, že informační prostředí je klíčovou součástí operačního a bezpečnostního prostředí jak dnes, tak i v budoucnosti. Dále text naznačuje, že státy a jejich ozbrojené síly musí být schopny adaptovat se na tento vývoj a efektivně operovat v informačním prostředí. To zahrnuje schopnost porozumět tomuto prostředí, orientovat se v něm a využívat ho k dosažení vojenských cílů. Dnes je potřeba mít schopnost rozpoznat klíčové trendy v oblasti vojenství a bezpečnosti. Tento přístup je důležitý pro pochopení současných vojenských výzev a plánování efektivních strategií pro budoucnost.

---

¹⁵³ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 53.

¹⁵⁴ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 53.

¹⁵⁵ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 58.

Nyní aplikuji kódovací schéma na daný text:

„Informace byly pro vedení války důležité vždy.“¹⁵⁶

[FT] - Tvrzení je obecně uznávané, že informace hrají klíčovou roli ve vojenských operacích od pradávna.

„Tak jako roste význam informací ve všech oblastech lidské společnosti, jsou informace stále důležitější i ve vojenských operacích a pro vedení války obecně.“¹⁵⁷

[FT] - Růst významu informací v moderní společnosti je dobře dokumentován, stejně jako jejich rostoucí role ve vojenských operacích.

„Informační prostředí je významnou součástí celkového operačního a širšího bezpečnostního prostředí již dnes.“¹⁵⁸

[FT] - Tento výrok odráží současný stav vojenské a bezpečnostní analýzy, kde informační prostředí hraje klíčovou roli.

„A jeho význam v budoucnu dále poroste.“¹⁵⁹

[FT] - Prognóza založená na aktuálních trendech a analýzách, že význam informačního prostředí bude nadále růst.

„Státy a jejich ozbrojené síly musí být pro úspěšné vedení moderní války a vojenských operací schopny informačnímu prostředí rozumět, orientovat se v něm a musí být schopny v něm efektivně operovat.“¹⁶⁰

[FT] - Toto tvrzení vychází z obecně uznávaných strategií a požadavků na moderní vojenské operace.

Absolutní a relativní pravda ve výroku:

Absolutní pravda (AP)

---

¹⁵⁶ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 58.

¹⁵⁷ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 58.

¹⁵⁸ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 58.

¹⁵⁹ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 58.

¹⁶⁰ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 58.

"Informace byly pro vedení války důležité vždy."¹⁶¹

Toto tvrzení je absolutní pravda, protože informace o nepříteli, terénu a situaci byly vždy klíčové pro úspěšné vedení válek.

Relativní pravda (RP)

"Tak jako roste význam informací ve všech oblastech lidské společnosti, jsou informace stále důležitější i ve vojenských operacích a pro vedení války obecně."¹⁶²

Toto tvrzení je relativní pravda, protože přestože roste význam informací ve společnosti obecně, jejich důležitost ve vojenských operacích a vedení války se může lišit v závislosti na konkrétních podmínkách a strategických cílech.

"Informační prostředí je významnou součástí celkového operačního a širšího bezpečnostního prostředí již dnes a jeho význam v budoucnu dále poroste."¹⁶³

Toto tvrzení je relativní pravda, protože zatímco informační prostředí hraje stále větší roli v současných operacích.

"Státy a jejich ozbrojené síly musí být pro úspěšné vedení moderní války a vojenských operací schopny informačnímu prostředí rozumět, orientovat se v něm a musí být schopny v něm efektivně operovat."¹⁶⁴

Toto tvrzení je relativní pravda, protože potřeba porozumění a efektivního operačního působení v informačním prostředí je závislá na technologických faktorech a může se měnit v čase.

---

¹⁶¹ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 58.

¹⁶² ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 58.

¹⁶³ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 58.

¹⁶⁴ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 58.

Identifikace klíčové pasáže – Propaganda

„Propaganda je také nejširší pojem pro informační působení. Při vedení války hrála vždy velký význam a byla její nedílnou součástí. V dnešní době je tento termín vnímán silně negativně, a většina oficiálních doktrín se mu proto snaží vyhýbat.“¹⁶⁵

Tuto pasáž ze strany 63 jsem vybral, protože se zajímám o moderní historii. Tato pasáž reflektuje lidské povědomí o širokém spektru pojmů spojených s cíleným ovlivňováním lidí, přičemž zdůrazňuje, že propaganda je jeden z nejznámějších a nejstarších výrazů v této oblasti. Pasáž dále poukazuje na to, že propaganda byla vždy důležitou součástí vedení války a informačního působení obecně. Uznávám zde význam manipulace s veřejným míněním a informacemi v kontextu válečných konfliktů a vojenských operací.

Nyní aplikuji kódovací schéma na daný text:

„Propaganda je také nejširší pojem pro informační působení.“¹⁶⁶

[FT] - Toto tvrzení je založeno na široce přijímané definici propagandy jako součástí informačních aktivit.

„Při vedení války hrála vždy velký význam a byla její nedílnou součástí.“¹⁶⁷

[FT] - Historická fakta potvrzují, že propaganda byla vždy důležitým nástrojem ve válce, což je obecně uznávané.

„V dnešní době je tento termín vnímán silně negativně, a většina oficiálních doktrín se mu proto snaží vyhýbat.“¹⁶⁸

[FT] - Tvrzení odráží současný stav, kdy slovo "propaganda" má často negativní konotace a je nahrazováno jinými termíny v oficiálních dokumentech.

---

¹⁶⁵ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 63.

¹⁶⁶ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 63.

¹⁶⁷ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 63.

¹⁶⁸ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 63.

Absolutní a relativní pravda ve výroku:

Absolutní pravda (AP)

„Propaganda je také nejširší pojem pro informační působení.“¹⁶⁹

Toto tvrzení může být považováno za absolutní pravdu, protože propaganda je široce uznávaná jako nástroj informačního působení. Definice slova "propaganda" se často vztahuje na jakoukoliv formu informační kampaně zaměřené na ovlivnění názorů a chování lidí.

Relativní pravda (RP)

„Při vedení války hrála vždy velký význam a byla její nedílnou součástí.“¹⁷⁰

Toto tvrzení je do značné míry relativní, protože i když existují historické důkazy o významu propagandy ve válce (např. během světových válek), může být její význam v různých konfliktech vnímán různě. Záleží na kontextu a historickém období, jak velkou roli propaganda skutečně hrála.

„V dnešní době je tento termín vnímán silně negativně, a většina oficiálních doktrín se mu proto snaží vyhýbat.“¹⁷¹

Toto tvrzení je rovněž relativní. I když je pravda, že slovo "propaganda" má v dnešní době často negativní konotace, míra této negativní percepce a snaha vyhýbat se tomuto termínu se může lišit podle geografických a kulturních kontextů.

Identifikace klíčové pasáže – Informační válka v ruském pojetí

„V ruském chápání není vedení informační války limitováno na období války ani na informační přípravu bojiště v počátečních fázích konfliktu. Takové aktivity probíhají kontinuálně i v míru bez ohledu na stav vzájemných vztahů s protivníkem. Na rozdíl od západního pojetí, které vnímá informační válku jako omezené taktické informační operace vedené v průběhu nepřátelských akcí, je ruské pojetí širší a neomezuje se na období

---

¹⁶⁹ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 63.

¹⁷⁰ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 63.

¹⁷¹ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 63.

válečného konfliktu. Pro Rusko zápas v informačním prostředí se Západem již začal.“¹⁷²

Tuto pasáž ze strany 187 jsem vybral, protože je zajímavé sledovat geopolitické vztahy a strategickou komunikaci mezi jednotlivými zeměmi, zejména ve vztahu k Rusku a jeho přístupu k informační válce. Text popisuje ruský pohled na informační válku jako kontinuální proces, který není omezen na dobu válečného konfliktu. Dále pasáž upozorňuje na to, že Rusko již vnímá zápas v informačním prostředí se Západem jako aktivní proces. To je podstatné pro schopnost vnímat mezinárodní vztahy z různých perspektiv a pochopení strategických motivací různých zemí.

Nyní aplikuji kódovací schéma na daný text:

„V ruském chápání není vedení informační války limitováno na období války ani na informační přípravu bojiště v počátečních fázích konfliktu.“¹⁷³

[FT] - Toto je faktické tvrzení o ruském přístupu k informační válce, založené na analýze jejich strategie.

„Takové aktivity probíhají kontinuálně i v míru bez ohledu na stav vzájemných vztahů s protivníkem.“¹⁷⁴

[FT] - Toto je další faktické tvrzení o průběhu ruských informačních aktivit, což je závěr z pozorování a analýzy.

„Na rozdíl od západního pojetí, které vnímá informační válku jako omezené taktické informační operace vedené v průběhu nepřátelských akcí, je ruské pojetí širší a neomezuje se na období válečného konfliktu.“¹⁷⁵

[FT] - Toto tvrzení srovnává ruské a západní pojetí informační války a opírá se o strategické dokumenty a analýzy obou stran.

---

¹⁷² ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 187.

¹⁷³ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 187.

¹⁷⁴ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 187.

¹⁷⁵ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 187.

„Pro Rusko zápas v informačním prostředí se Západem již začal.“¹⁷⁶

[FT] - Toto je faktické tvrzení o současné situaci, založené na analýze aktuálních geopolitických vztahů a aktivit.

Absolutní a relativní pravda ve výroku:

Absolutní pravda (AP)

Nejsou to absolutní pravdy (AP), protože neexistují jednoznačné a nezpochybnitelné důkazy, které by je univerzálně potvrdzovaly.

Relativní pravda (RP)

„V ruském chápání není vedení informační války limitováno na období války ani na informační přípravu bojiště v počátečních fázích konfliktu.“¹⁷⁷

Toto tvrzení vychází z analýzy a interpretace ruské vojenské doktríny a strategií. I když je tato interpretace založena na pozorování a analýzách odborníků, může se lišit v závislosti na zdroji a perspektivě.

„Takové aktivity probíhají kontinuálně i v míru bez ohledu na stav vzájemných vztahů s protivníkem.“¹⁷⁸

Toto je tvrzení, které vychází z analýz a pozorování chování Ruska v mezinárodním informačním prostoru. Není to absolutně ověřitelné, ale je to široce uznávaný názor mezi odborníky na bezpečnostní politiku.

„Na rozdíl od západního pojetí, které vnímá informační válku jako omezené taktické informační operace vedené v průběhu nepřátelských akcí, je ruské pojetí širší a neomezuje se na období válečného konfliktu.“¹⁷⁹

---

¹⁷⁶ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 187.

¹⁷⁷ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 187.

¹⁷⁸ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 187.

¹⁷⁹ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 187.

Toto tvrzení porovnává různé přístupy k informační válce mezi Ruskem a Západem. Opět vychází z analýzy a interpretace strategií a doktrín, což je subjektivní a může se měnit podle kontextu a perspektivy.

„Pro Rusko zápas v informačním prostředí se Západem již začal.“¹⁸⁰

Toto je pozorování současné geopolitické situace a chování Ruska v informačním prostoru. Je to široce přijímaný názor, ale neabsolutní pravda, protože interpretace může záviset na perspektivě pozorovatele.

---

¹⁸⁰ ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2. str. 187.

4. Výsledky výzkumu

Následující tabulky velmi přehledně vzájemně porovnají jednotlivé autory, jak často ve vybraných pasážích byla obsažena absolutní a relativní pravda. Pasáží bylo vždy šest. Proto má i tabulka šest řádků. Každý autor bude mít svou tabulku.

Viktor Farkas – Válka médií – ve vybraných pasážích byla absolutní a relativní pravda obsažena (ano či ne) – viz tabulka:

Pasáž	Absolutní pravda	Relativní pravda
Akceptovatelné pravdy	ne	ano
Citát Spengler	ano	ano
Evropská ústava	ne	ano
Přestavba společnosti	ano	ano
Lež – křivá přísaha	ne	ano
Big brother	ne	ano

Jiří Tábořský – V síti (dez)informací – ve vybraných pasážích byla absolutní a relativní pravda obsažena (ano či ne) – viz tabulka:

Pasáž	Absolutní pravda	Relativní pravda
Citát Machiavelli	ne	ano
Největší Fake News	ano	ano
Jak měnit realitu	ano	ano
Manipulace se slovy	ano	ano
Manipulace se slovy na sociálních sítích	ne	ano
Lze říct vážně celou pravdu?	ne	ano

Karel Řehka – Informační válka – ve vybraných pasážích byla absolutní a relativní pravda obsažena (ano či ne) – viz tabulka:

Pasáž	Absolutní pravda	Relativní pravda
Informační revoluce ve vojenství	ano	ne
Vedení v informační době	ano	ano
Budoucí prostředí	ano	ano
Informační prostředí	ne	ano
Propaganda	ne	ano
Informační válka v ruském pojetí	ne	ano

Tyto tři tabulky nyní sjednotím do jedné, ze které je patrné, jak moc autoři pracovali s absolutní a relativní pravdou.

Autor	Absolutní pravda	Relativní pravda
Viktor Farkas	zřídka	vždy
Jiří Tábořský	občas	vždy
Karel Řehka	občas	téměř vždy

Tabulka ukazuje, jak jednotliví autoři hodnotí pravdivost v rámci absolutní a relativní pravdy. Zatímco relativní pravda je vnímána jako konstantní nebo přítomná ve všech situacích (nebo téměř ve všech), absolutní pravda je považována za přítomnou méně často a její přítomnost je hodnocena variabilně podle jednotlivých autorů.

Farkas se zřejmě domnívá, že absolutní pravda téměř neexistuje nebo je nedosažitelná. Tento postoj může odrážet postmoderní skeptický přístup, který zpochybňuje univerzální a neměnné pravdy. Zároveň přijímá relativní pravdu, což znamená, že uznává, že pravda může být kontextuální a závislá na perspektivě jednotlivce nebo společnosti. To je v souladu s postmoderním důrazem na pluralitu a subjektivitu pravdy.

Podobně jako Farkas, i Táborský občas odmítá koncept absolutní pravdy. Tento přístup může být založen na přesvědčení, že všechny pravdy jsou konstruovány a nemají pevný, neměnný základ. Táborský také uznává relativní pravdu, což naznačuje, že v jeho analýzách knih hraje významnou roli kontext, subjektivní interpretace a různé perspektivy.

I Řehka občas věří v existenci absolutní pravdy. Tento postoj může naznačovat, že Řehka vidí některé pravdy jako univerzální a neměnné, což může být založeno na určitých filozofických nebo vědeckých principech. Zároveň Řehka uznává více relativní pravdu, což naznačuje, že i když věří v absolutní pravdu, uznává také, že mnoho aspektů pravdy může být ovlivněno kontextem a perspektivou.

Viktor Farkas a Jiří Táborský mají podobný postoj, občas odmítají absolutní pravdu a přijímají vždy a téměř vždy relativní pravdu. To naznačuje postmoderní přístup, kde pravda je považována za konstrukt, který se mění podle kontextu a perspektivy.

Karel Řehka zaujímá jedinečný postoj, který zahrnuje jak absolutní, tak relativní pravdu. To může naznačovat více vrstevnatý přístup, kde uznává existenci některých univerzálních pravd, ale zároveň chápe, že mnoho pravd je kontextuálních a subjektivních.

Dále přístup k pravdě často odráží hlubší filozofické východisko. Autor, který věří v relativní pravdu, může být ovlivněn postmoderními filozofiemi, zatímco autor, který věří v absolutní pravdu, může být více ovlivněn tradičními nebo vědeckými přístupy.

Vnímám zde i praktickou aplikaci při interpretaci textů. Pro čtenáře a badatele je důležité vědět, jaký přístup k pravdě má autor, aby mohli správně interpretovat jeho texty a závěry. Například v literární kritice nebo politické analýze může být pochopení autorova přístupu k pravdě klíčové pro správnou interpretaci jeho argumentů.

A neopomenul bych ani výuku a vzdělávání. V akademickém prostředí může tato analýza sloužit jako nástroj pro výuku různých přístupů a jejich důsledků pro různé disciplíny.

Nebo i význam pro širší kulturní a společenský kontext, konkrétně reflexe současných

trendů. Analýza přístupů k pravdě může odrážet širší kulturní a společenské trendy. Například nárůst relativní pravdy může odrážet posun k postmodernímu myšlení ve společnosti.

Nelze přehlédnout ani fakt, že přístup k pravdě může mít také etické a politické důsledky. Autoři, kteří věří v relativní pravdu, mohou více zdůrazňovat toleranci a pluralismus, zatímco autoři věřící v absolutní pravdu mohou zdůrazňovat objektivitu a pevné hodnoty.

A v současnosti jde i o přispívání k diskuzi a dialogu ve společnosti, o rozmanitost perspektiv. Tím, že identifikujeme různé přístupy k pravdě, můžeme podpořit dialog mezi různými filozofickými a teoretickými perspektivami. To může vést k hlubšímu porozumění a inovativním přístupům k řešení komplexních problémů.

V. Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo, představit v teoretické části dezinformace ve vztahu k různým pojetím pravdy.

V praktické části jsem se zaměřil výhradně na absolutní a relativní pravdu a následně jsem z vybrané literatury (Farkas, Táborský, Řehka) vybral klíčové pasáže, aplikoval na ně své kódovací schéma a cílem bylo zjistit, kde byla obsažena absolutní a relativní pravda a jaký byl přístup autorů k těmto pravdám.

Farkas považuje absolutní pravdu za téměř nedosažitelnou, což odráží postmoderní skeptický přístup. Naopak, relativní pravdu uznává jako kontextuální a závislou na perspektivě.

Táborský občas odmítá absolutní pravdu, čímž sdílí postoj, že pravdy jsou konstruované a mění se. Relativní pravdu však uznává vždy, zdůrazňující význam kontextu a subjektivity.

Řehka občas věří v existenci absolutní pravdy, což naznačuje víru v univerzální pravdy. Zároveň uznává relativní pravdu, čímž reflektuje, že mnohé aspekty pravdy jsou ovlivněny kontextem.

Postoje Viktor Farkase a Jiřího Táborského reflektují postmoderní přístup, kde relativní pravda hraje klíčovou roli, zatímco absolutní pravda je považována za neexistující nebo nedosažitelnou. Karel Řehka, na druhé straně, kombinuje víru v absolutní pravdu s uznáním relativních aspektů pravdy, což ukazuje na složitější a vyváženější pohled. Tento rozbor ukazuje, jak různorodé mohou být přístupy k pravdě a jak se filozofické názory odrážejí v našich vnímáních absolutních a relativních pravd.

Analýza přístupů k absolutní a relativní pravdě poskytuje cenné nástroje pro pochopení a interpretaci práce různých autorů. To nám umožňuje nejen kriticky hodnotit jednotlivé práce, ale také podporovat rozmanitost myšlenek a přístupů v akademických a veřejných diskuzích.

Summary

The goal of my bachelor's thesis was to present disinformation in the theoretical part in relation to different concepts of truth.

In the practical part, I focused exclusively on absolute and relative truth and subsequently selected key passages from selected literature (Farkas, Táborský, Řehka), applied my coding scheme to them, and the goal was to find out where absolute and relative truth was contained and what it was the authors' approach to these truths. The research results should also have a multifaceted meaning.

Analyzing approaches to absolute and relative truth provides valuable tools for understanding and interpreting the work of various authors. By uncovering their origins, we can better understand their methods, conclusions, and the impact of their work on the wider academic and societal context. This framework allows us not only to critically evaluate individual works, but also to promote a diversity of ideas and approaches in academic and public discussions.

Použitá literatura

DRULÁK, P. Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 255 s. ISBN 978-80-7367-385-7.

GREGOR, Miloš; VEJVODOVÁ, Petra. Nejlepší kniha o fake news!!!. 1. vydání. Brno: CPress, 2018. ISBN 978-80-264-1805-4.

HALE, Bob; WRIGHT, Crispin; MILLER, Alexander. A Companion to the Philosophy of Language. 2. vydání. Chichester: Wiley Blackwell, 2017. ISBN 9781118974711.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

JANDOUREK, Jan. Slovník sociologických pojmů: 610 hesel. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3679-2.

JØRGENSEN, M. a L. PHILLIPS. Discourse analysis as theory and method. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, 2002, viii, 229 p. ISBN 0761971122.

KRATOCHVÍL, Josef; ČERNOCKÝ, Karel; CHARVÁT, Otakar. Filosofický slovník. 4. vydání. Brno: Občanská tiskárna v Brně.

Výzkumný vzorek

FARKAS, Viktor. *Válka médií: mýtus informační společnosti. Záhady (Euromedia Group – Knižní klub)*. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3254-6.

ŘEHKA, Karel. *Informační válka. XXI. století*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2770-2.

TÁBORSKÝ, Jiří. *V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům*. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2014-7.

Internetové zdroje

Armáda ČR, aktualizováno 2024-05-08 [cit. 2024-06-30]. Dostupný z WWW: <<https://acr.army.cz/informacni-servis/nacelnik-generalniho-stabu-armady-ceske-republiky--237088/>>.

Britannica, aktualizováno 2023-05-02 [cit. 2024-06-30]. Dostupný z WWW: <<https://www.britannica.com/topic/truth-philosophy-and-logic>>.

Bud' safe online, aktualizováno 2023-04-20 [cit. 2023-04-20]. Dostupný z WWW: <<https://www.avast.com/cz/besafeonline/blog/co-je-to-hoax-a-proc-se-posila>>.

Centrum proti hybridním hrozbám, aktualizováno 2023-04-20 [cit. 2023-04-20]. Dostupný z WWW: <<https://www.mvcr.cz/chh/clanek/definice-dezinformaci-a-propagandy.aspx>>.

Česká televize, aktualizováno 2016-11-16 [cit. 2024-06-30]. Dostupný z WWW: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/post-pravdivy-slovem-roku-na-faktech-nesejde-vitezi-emoce-105534>>.

Databáze knih, aktualizováno 2024-06-30 [cit. 2024-06-30]. Dostupný z WWW: <<https://www.databazeknih.cz/knihy/informacni-valka-361503>>.

Databáze knih, aktualizováno 2024-06-30 [cit. 2024-06-30]. Dostupný z WWW: <<https://www.databazeknih.cz/zivotopis/viktor-farkas-7742>>.

Internet Encyclopedia of Philosophy, aktualizováno 2024-06-30 [cit. 2024-06-3]. Dostupný z WWW: <<https://iep.utm.edu/s-truth/>>.

Internet Encyclopedia of Philosophy, aktualizováno 2024-06-30 [cit. 2024-06-30]. Dostupný z WWW: <<https://iep.utm.edu/truth/>>.

Philosophy Buzz, aktualizováno 2023-02-28 [cit. 2024-06-30]. Dostupný z WWW: <<https://philosophybuzz.com/absolute-truth-vs-relative-truth/>>.

Sociologická encyklopedie, aktualizováno 2023-04-20 [cit. 2023-04-20]. Dostupný z WWW: <<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Dezinformace>>.

Trade-off, aktualizováno 2024-06-30 [cit. 2024-06-30]. Dostupný z WWW: <<http://trade-off.cz/autor/taborsky/>>.

Wikipedie, aktualizováno 2023-04-20 [cit. 2023-04-20]. Dostupný z WWW: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Fake_news>.

Word of the Year 2016. Oxford Languages, aktualizováno 2024-03-16 [cit. 2024-03-16]. Dostupný z WWW: <<https://languages.oup.com/word-of-the-year/2016/>>.

Teze bakalářské práce

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze BAKALÁŘSKÉ práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno: Robert Steinwald	Razítko podatelny:
Imatrikulační ročník: 2019	
E-mail: 96695346@fsv.cuni.cz	
Studijní obor/forma studia: Mediální studia, prezenční	
Předpokládaný název práce v češtině: Teorie a výzkum dezinformací v současných mediálních studiích	
Předpokládaný název práce v angličtině: Theory and research of disinformation in contemporary media studies	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok): ZS 2022/2023	
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): Dezinformace jsou významným tématem, na něž je v současné době kladena značná pozornost nejen v akademických kruzích, ale i ve veřejné sféře. Důvodem je jejich potenciálně silný a nevyzpytatelný vliv. Navzdory významu tohoto tématu se setkáváme s tím, že sám pojem „dezinformace“ není zcela ustálený a jeho význam se může lišit dle jednotlivých autorů či přístupů. Nelíší se však pouze význam ve smyslu formulace definice, ale i vlastnosti a vnitřní struktura a vztah k souvisejícím pojmům, jako jsou fake news, hoaxy, misinformation apod. A právě zmapování rozličných pojetí dezinformací bude výzkumným cílem této bakalářské práce. Materiálem přitom budou teoreticky zaměřené odborné publikace k tématu od různých autorů. Pojem dezinformace však nebude zkoumán jen na sémantické rovině, ale i ve vztahu k sociálnímu prostředí a dění, včetně vztahu k mediální legislativě, regulaci a gramotnosti i k některým tématům, v souvislosti, s kterými se šíří řada dezinformací (např. covid-19). Zohlednění tohoto proběhne na několika studiích a zprávách zaměřených na dezinformace v současné společnosti.	
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): I. Úvod II. Teoretická část 1. Hrozby spojované s dezinformacemi 2. Platformy šíření dezinformací 3. Vybrané medializované události spojené s dezinformacemi v českém prostředí 3.1. Evropská migrační krize 3.2. Modrá velryba 3.3. Prezidentské volby v ČR 2018 3.4. COVID-19 3.5. Konflikt na Ukrajině 4. Legislativa ČR a regulace medií	

5. Instituce a organizace   5.1. Mezivládní organizace   5.2. Instituce veřejné správy   5.3. Soukromé a neziskové organizace   6. Projekty zaměřené na mediální gramotnost a výchovu   III. Praktická část – kvalitativní výzkum   1. Cíl práce   2. Analýza   2.1. Výzkumná otázka   2.2. Definice dezinformací   2.3. Povaha dezinformací   IV. Závěr   1. Sémantický rozsah pojmu dezinformace   2. Vlastnosti a struktura dezinformací dle jednotlivých pojetí   Použitá literatura a zdroje   Přílohy
Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):   Relevantní publikace k tématu teorií, odborných studií a zpráv organizací o dezinformacích od roku 2000, za účelem diverzity a pro dostatečné zachycení názorového spektra bude max. 1 publikace od každého autora.
Postup (technika) při zpracování materiálu: Výzkumné vzorky budou podrobeny kvalitativní obsahové analýze prováděné za pomoci vybraných lingvistických nástrojů, především sémantiky. Zohledněny budou i mimo-textové faktory spojené se sociálním vlivem dezinformací a reakcí na ně. Zjištění z obou výzkumných vzorků budou následně komparována za účelem vyhodnotit, zda existuje rozdíl v teoretickém a analytickém pojetí dezinformací.
Základní literatura (nejdůležitější tituly k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):   C. W. Morris. International Encyclopedia of Unified Science, Volume I, Number 2. Foundation of the Theory of Signs. The University of Chicago Press. 1938. Kniha se zabývá metodologií, která bude v rámci metod výzkumu využita během zpracování materiálu.   M. Gregor, P. Vejvodová et al. Nejlepší kniha o Fake News dezinformacích a manipulacích!!!. CPress. 2018. Autoři všeobecně pojednávají jak se dezinformace šíří, jejich původu, jaké mohou přinést komplikace a jak se proti nim případně bránit.   C. Wardle, H. Derakhshan et al. Information Disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policy making. Council of Europe. 2017. Autoři pracují s konceptem tzv. informační poruchy a uvádí jejich jednotlivé typy a jejich další dělení.   J. S. Brennen. Formulating Deformation: The Flows of Formless Information.

University of Oxford. 2020.

V souvislosti s pojmem misinformace, autor představuje koncept deformace, tedy situace, kdy informace ztrácí svou organizaci a formu.

M. Hameleers. Populist Disinformation: Exploring Intersections between Online Populism and Disinformation in the US and the Netherlands. Cogitatio. 2020.

Autor zde primárně mluví o dezinformacích jakožto pojmu souvisejícím s populismem. A následně ho dělí na další podkategorie.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách, či vysokých školách za posledních pět let)

- 1) **Krkoška David, *České dezinformační weby a jejich obsah*, 2018, bakalářská práce, UK, Fakulta sociálních věd, vedoucí práce: doc. Mgr. MgA. Filip Láb, Ph.D.**
- 2) **Bc. Janda Martin, *Dezinformační weby v českém kontextu*, 2017, Diplomová práce, UK, Filozofická fakulta, vedoucí práce: Mgr. Michaela Slussareff, Ph.D.**
- 3) **Bělohoubek Karel, *Dezinformace, fake news, a jejich šíření na prokremelských webech během amerických prezidentských voleb v listopadu 2016*, 2019, Bakalářská práce, VŠE, vedoucí práce: Mgr. Roman Hájek**

Datum / Podpis studenta

Robert Steinwald

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:	
Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:	
Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:	
Potvrzují, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.	
Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.	
Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga	Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO VE VYHLÁŠCE ŘEDITELE INSTITUTU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO PROGRAMU.